

II

(Acte fără caracter legislativ)

DECIZII

DECIZIA (UE) 2016/1208 A COMISIEI

din 23 decembrie 2015

privind ajutorul de stat SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN) acordat de Italia în favoarea băncii Tercas

[notificată cu numărul C(2015) 9526]

(Numai textul în limba italiană este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu articolele menționate anterior ⁽¹⁾,

întrucât:

1. PROCEDURĂ

- (1) Din articolele de presă și de pe site-urile băncii Tercas – Cassa di Risparmio della Provincia di Teramo S.p.A. și ale sistemului italian de garantare a depozitelor, Fondo Interbancario di Tutela dei Depositi (denumit în continuare „FITD” sau „Fondul”), Comisia a aflat că FITD a luat măsuri pentru a sprijini banca.
- (2) La 8 august 2014 și 10 octombrie 2014, Comisia a solicitat Italiei informații, iar Italia a răspuns la 16 septembrie 2014 și 14 noiembrie 2014.
- (3) Prin scrisoarea din 27 februarie 2015 (denumită în continuare „decizia de inițiere a procedurii”), Comisia a informat Italia că a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „tratatul”) cu privire la ajutorul în cauză.
- (4) Decizia de inițiere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 24 aprilie 2015 ⁽²⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile cu privire la ajutor.
- (5) La 2 aprilie 2015, Comisia a primit observații din partea Italiei.

⁽¹⁾ JO C 136, 24.4.2015, p. 17.

⁽²⁾ A se vedea nota de subsol 1.

- (6) La 22 mai 2015, Comisia a primit observații de la două părți interesate, și anume banca Tercas – Cassa di Risparmio della Provincia di Teramo S.p.A. și Banca Popolare di Bari S SCpA (denumită în continuare „BPB”).
- (7) În aceeași zi, Comisia a primit observații de la FITD și de la Banca Centrală a Italiei, Banca d'Italia.
- (8) La 9 iunie 2015, Comisia a transmis observațiile respective Italiei și i-a dat posibilitatea să răspundă. Italia a informat Comisia că nu are comentarii cu privire la observațiile transmise.
- (9) La 13 august și 17 septembrie 2015 au avut loc două reuniuni cu autoritățile italiene și cu părțile interesate. În cadrul reuniunilor, Italia a dezvoltat argumentele prezentate în comunicările sale oficiale anterioare.

2. CONTEXT

2.1. Tercas

- (10) Tercas – Cassa di Risparmio della Provincia di Teramo SpA este societatea holding a unui grup bancar („Tercas”) care își desfășoară activitatea în principal în regiunea Abruzzo. La sfârșitul anului 2011, principalul acționar al societății holding era Fondazione Tercas, care deținea o participație de 65 % la momentul respectiv.
- (11) La sfârșitul anului 2011, banca Tercas includea Banca Caripe SpA (denumită în continuare „Caripe”), o bancă regională care își desfășura activitatea în principal în regiunea Abruzzo și care fusese achiziționată de banca Tercas la sfârșitul anului 2010, cu o participație de 90 %, și care figura în situațiile financiare consolidate ale băncii Tercas. Banca Tercas avea un capital de 50 de milioane EUR și rezerve în valoare de 311 milioane EUR.
- (12) De asemenea, la sfârșitul anului 2011 banca Tercas avea un bilanț total consolidat în valoare de 5,3 miliarde EUR, împrumuturi nete acordate clienților în valoare de 4,5 miliarde EUR, depozite ale clienților în valoare de 2,7 miliarde EUR, 165 de sucursale și 1 225 de angajați.
- (13) La 17 aprilie 2012, după efectuarea unei inspecții la banca Tercas ⁽³⁾, Banca Italiei a recomandat ca Ministrul Economiei și Finanțelor din Italia să plaseze banca Tercas în regim de administrare extraordinară, în temeiul articolului 70 din Legea italiană privind băncile și serviciile de creditare (*Testo Unico Bancario*).
- (14) La 30 aprilie 2012, Ministrul Economiei și Finanțelor a dispus plasarea băncii Tercas în regim de administrare extraordinară ⁽⁴⁾. Banca Italiei a numit un administrator special (*commissario straordinario*) cu rolul de a verifica situația, de a corecta neregulile și de a promova soluții în interesul deponenților.
- (15) În căutarea unei soluții la dificultățile băncii Tercas, administratorul special a evaluat diverse posibilități. Inițial, administratorul a luat în considerare două opțiuni, conform cărora banca Tercas urma să fie recapitalizată fie de Fondazione Tercas (principalul acționar al băncii Tercas), fie de Credito Valtellinese (un acționar cu o participație de 7,8 %), dar ulterior a eliminat opțiunile respective.
- (16) În octombrie 2013, de comun acord cu Banca Italiei, administratorul special a luat legătura cu BPB, care și-a manifestat interesul de a injecta capital în banca Tercas, sub rezerva unei anchete de investigare (*due diligence*) a activelor băncilor Tercas și Caripe și cu condiția ca FITD să acopere în întregime capitalul propriu negativ al băncii Tercas.
- (17) La 25 octombrie 2013, administratorul special a solicitat FITD, în temeiul articolului 29 din statutul FITD, să ofere sprijin în valoare de până la 280 de milioane EUR sub formă de recapitalizare pentru a acoperi deficitul de capital propriu al băncii Tercas la 30 septembrie 2013 și să se angajeze să achiziționeze activele depreciate.

⁽³⁾ Banca Italiei a efectuat o inspecție la banca Tercas în perioada 5 decembrie 2011-23 martie 2012. Au fost identificate numeroase nereguli și deficiențe generalizate în ceea ce privește: 1. gestionarea și governanța băncii; 2. funcția de audit intern; 3. procesul de creditare; și 4. comunicarea informațiilor către organele de conducere și organismul de supraveghere.

⁽⁴⁾ Din motive de nereguli administrative grave și încălcări grave ale legislației.

- (18) La reuniunea din 28 octombrie 2013, Comitetul executiv (*Comitato di gestione*) al FITD a decis să sprijine banca Tercas cu o sumă de maxim 280 de milioane EUR, în conformitate cu articolul 96-*ter* alineatul (1) litera (d) din Legea italiană privind băncile și serviciile de creditare. Decizia de acordare a sprijinului a fost ratificată de Consiliul de administrație al FITD (*Consiglio*) la 29 octombrie 2013.
- (19) La 30 octombrie 2013, FITD a solicitat Băncii Italiei autorizarea acestei măsuri de sprijin; la 4 noiembrie 2013, Banca Italiei a aprobat cererea de autorizare. Cu toate acestea, în cele din urmă FITD nu a pus în aplicare măsura.
- (20) O anchetă de investigare (*indagine di „due diligence”*) a activelor băncii Tercas s-a încheiat la 18 martie 2014 cu un dezacord între experții FITD și cei ai grupului bancar (denumit în continuare „BPB”) controlat de societatea holding, Banca Popolare di Bari SCpA. Problema a fost soluționată după ce părțile au convenit soluționarea prin arbitraj de către un arbitru numit de Banca Italiei. În urma anchetei de investigare s-a constatat o depreciere în continuare a activelor.
- (21) La 1 iulie 2014, FITD a prezentat Băncii Italiei o nouă cerere de autorizare a unei intervenții de sprijin pentru banca Tercas, dar în alte condiții.
- (22) Banca Italiei a autorizat sprijinul respectiv, în alte condiții ⁽⁵⁾, la 7 iulie 2014.
- (23) Banca Italiei l-a autorizat pe administratorul special al băncii Tercas să convoace o reuniune extraordinară a acționarilor la 27 iulie 2014, care să decidă măsuri de natură să acopere pierderile survenite în cursul regimului de administrare extraordinară și să decidă o majorare de capital de 230 de milioane EUR, care urma să fie subscris de BPB.
- (24) Pierderile băncii Tercas aferente perioadei 1 ianuarie 2012-31 martie 2014 s-au ridicat la 603 milioane EUR. Ca urmare a deprecierii integrale a restului de capital de 337 de milioane EUR, la 31 martie 2014 capitalul net al băncii Tercas era negativ, ajungând la – 266 de milioane EUR ⁽⁶⁾.
- (25) La 27 iulie 2014, Adunarea acționarilor băncii Tercas ⁽⁷⁾ a decis:
1. să acopere parțial pierderile, *inter alia*, prin reducerea capitalului la zero și anularea tuturor acțiunilor ordinare aflate în circulație; și
  2. să majoreze capitalul la 230 de milioane EUR, prin emiterea de noi acțiuni ordinare care urmau să fie oferite exclusiv băncii BPB; majorarea de capital s-a efectuat la 27 iulie 2014 și a fost plătită prin compensarea parțială a unui credit în valoare de 480 de milioane EUR acordat băncii Tercas de către BPB la 5 noiembrie 2013.
- (26) În septembrie 2014, banca Tercas și-a recapitalizat filiala Caripe prin intermediul unei injecții de capital în valoare de 75 de milioane EUR.
- (27) La 1 octombrie 2014, banca Tercas a ieșit de sub regimul de administrare extraordinară și o nouă conducere a fost desemnată de către BPB.
- (28) La 30 septembrie 2014, la încetarea regimului de administrare extraordinară, banca Tercas deținea active totale în valoare de 2 994 de milioane EUR, depozite ale clienților în valoare de 2 198 EUR, credite performante nete în valoare de 1 766 de milioane EUR, provizioane pentru credite neperformante în valoare de 716 milioane EUR și capital total de rangul 1 în valoare de 182 de milioane EUR ⁽⁸⁾.
- (29) În martie 2015, BPB a subscris o nouă majorare a capitalului băncii Tercas în valoare de 135,4 milioane EUR (inclusiv 40,4 milioane EUR pentru filiala sa, banca Caripe), pentru a face față pierderilor suplimentare înregistrate în al patrulea trimestru al anului 2014, pentru a acoperi costurile de restructurare din 2015 și 2016 și pentru a îmbunătăți ratele fondurilor proprii ale băncii Tercas.

⁽⁵⁾ A se vedea considerentul 38.

⁽⁶⁾ Cifrele prezentate în acest considerent se referă numai la banca Tercas – Cassa di Risparmio della Provincia di Teramo SpA., nu la întreg grupul Tercas.

⁽⁷⁾ Procesul-verbal al adunării acționarilor, *repertorio n. 125.149, raccolta n. 28.024 del 29 luglio 2014*, notar Vincenzo Galeota.

⁽⁸⁾ A se vedea nota de subsol 6.

2.2. BPB

- (30) Banca Popolare di Bari SCpA este societatea holding a grupului bancar BPB. În principal, BPB desfășoară activități în sudul Italiei. La sfârșitul anului 2013, BPB avea un bilanț total în valoare de 10,3 miliarde EUR, credite acordate clienților în valoare de 6,9 miliarde EUR, depozite ale clienților în valoare de 6,6 miliarde EUR, 247 de sucursale și 2 206 de angajați, o rată a capitalului de rangul 1 de 8,1 % și o rată a capitalului total de 11,1 %.
- (31) În decembrie 2014, BPB a efectuat o majorare de capital de 500 de milioane EUR, care includea emiterea de acțiuni noi până la valoarea maximă de 300 de milioane EUR și acordarea unui împrumut subordonat de rangul 2 de maxim 200 de milioane EUR. Majorarea de capital a contribuit la consolidarea ratelor de capital ale BPB, care fuseseră afectate de achiziționarea băncii Tercas.

2.3. Sistemul italian de garantare a depozitelor și FITD

- (32) În temeiul Directivei 94/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului ⁽⁹⁾, care era aplicabilă la momentul intervenției de sprijin din partea FITD în favoarea băncii Tercas, nicio instituție de credit nu poate accepta depozite dacă nu este membră a unui sistem de garantare a depozitelor recunoscut în mod oficial ⁽¹⁰⁾. În conformitate cu articolul 96 din Legea italiană privind băncile și serviciile de creditare, „băncile italiene vor fi membre ale unui sistem de garantare a depozitelor instituit și recunoscut în Italia. Băncile cooperatiste mutuale (*banche di credito cooperativo*) vor fi membre ale sistemului de garantare a depozitelor instituit în cadrul propriei rețele” ⁽¹¹⁾.
- (33) În prezent, există două sisteme de garantare a depozitelor, instituite în Italia:
1. FITD, care a fost recunoscut ca sistem de garantare a depozitelor la 10 decembrie 1996, este un consorțiu obligatoriu ⁽¹²⁾ de drept privat. Până în prezent, acesta este unicul sistem de garantare a depozitelor înființat și recunoscut în Italia, statutul de membru al acestuia fiind deschis tuturor băncilor, cu excepția băncilor cooperatiste mutuale ⁽¹³⁾. În conformitate cu articolul 2 din statutul FITD, aprobat de Banca Italiei, „Din acest Fond fac parte băncile italiene, cu excepția băncilor cooperatiste mutuale”;
  2. *Fondo di Garanzia dei Depositanti del Credito Cooperativo* („FGDCC”) este un sistem de garantare a depozitelor de tip statutar, aderarea la acesta fiind rezervată și chiar impusă băncilor cooperatiste mutuale.
- (34) În temeiul articolului 96-bis din Legea italiană privind băncile și serviciile de creditare și al articolului 29 din statutul FITD, acesta din urmă poate, în anumite condiții, să ia măsuri pentru a sprijini băncile membre care fac obiectul administrării extraordinare.
- (35) Aceste măsuri sunt finanțate *ex post*, prin contribuții obligatorii furnizate de băncile membre. Valoarea contribuției individuale este determinată în conformitate cu dispozițiile relevante din statutul FITD ⁽¹⁴⁾, în funcție de depozitele garantate deținute de fiecare bancă. Contribuțiile nu sunt introduse în mod direct în bilanțul FITD, ci într-un cont separat, pentru măsura de ajutor respectivă.
- (36) Deciziile privind măsurile de sprijin sunt adoptate de cele două organe de conducere ale FITD:
1. primul organ de conducere este Consiliul de administrație ⁽¹⁵⁾, care decide cu majoritatea absolută a membrilor prezenți la reuniunea în cadrul căreia este adoptată decizia. Președintele Consiliului de administrație este numit de către membrii Consiliului de administrație. Membrii obișnuiți sunt selectați în funcție de

⁽⁹⁾ Directiva 94/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 1994 privind sistemele de garantare a depozitelor (JO L 135, 31.5.1994, p. 5).

⁽¹⁰⁾ Articolul 3 alineatul (1) din directivă.

⁽¹¹⁾ „Le banche italiane aderiscono a uno dei sistemi di garanzia dei depositanti istituiti e riconosciuti in Italia. Le banche di credito cooperative aderiscono al sistema di garanzia dei depositanti costituito nel loro ambito”.

⁽¹²⁾ Pe site-ul său, FITD se prezintă ca un consorțiu obligatoriu (*consorzio obbligatorio*).

⁽¹³⁾ Băncile cooperatiste mutuale nu pot deveni membre ale FITD. Acestea trebuie să fie membre ale Fondo di Garanzia dei depositanti del credito cooperativo, sistemul de garantare a depozitelor bancare instituit în cadrul rețelei băncilor cooperatiste mutuale.

⁽¹⁴⁾ A se vedea articolul 25 din statutul FITD și articolele 9-14 din anexa la acesta.

⁽¹⁵⁾ A se vedea articolele 3 și 15 din statutul FITD (*Statuto*).

depozitele garantate deținute de fiecare bancă, fiind favorizați, astfel, contribuitorii mai mari, dar asigurându-se faptul că băncile de mici dimensiuni sunt reprezentate, de asemenea ⁽¹⁶⁾. Membrii obișnuiți ai Consiliului de administrație, în prezent 23 la număr, sunt majoritatea reprezentanți ai celor mai mari bănci membre ⁽¹⁷⁾; în prezent, există câte doi reprezentanți ai Unicredit, Intesa Sanpaolo și Monte dei Paschi di Siena. De asemenea, președintele Associazione Bancaria Italiana (ABI) este membru al Consiliului de administrație;

2. celălalt organ de conducere este Comitetul executiv ⁽¹⁸⁾, care hotărăște cu majoritatea simplă a membrilor prezenți la reuniunea în cadrul căreia este adoptată decizia. Membrii săi sunt președintele Consiliului de administrație, vicepreședintele Consiliului, care acționează, de asemenea, în calitate de vicepreședinte al Comitetului, precum și alți șase membri ai Consiliului de administrație.
- (37) Măsurile de sprijin sub formă de finanțare și de garanții sunt decise de Comitetul executiv ⁽¹⁹⁾, în timp ce măsurile privind achiziționarea unor participații în capitalurile proprii și alte forme de sprijin tehnic trebuie decise de Consiliul de administrație, pe baza unei propuneri din partea Comitetului executiv ⁽²⁰⁾.

3. MĂSURILE

- (38) Sprijinul din partea FITD autorizat de Banca Italiei la 7 iulie 2014 cuprinde următoarele măsuri:
1. *Măsura 1*: o contribuție nerambursabilă în valoare de 265 de milioane EUR pentru a acoperi capitalul propriu negativ al băncii Tercas.
  2. *Măsura 2*: o garanție în valoare de 35 de milioane EUR (pe trei ani) pentru a acoperi riscul de credit asociat anumitor expuneri ale băncii Tercas față de [...] ⁽²¹⁾. Aceste expuneri (două credite de tip „bullet” – cu rambursare forfetară – scadente la 31 martie 2015) au fost rambursate în întregime de către debitorii la scadență, prin urmare, garanția a expirat fără a fi declanșată.
  3. *Măsura 3*: O garanție în valoare de până la 30 de milioane EUR pentru a se acoperi costurile suplimentare care ar putea rezulta din plata contribuției fiscale pentru măsura 1. Astfel de contribuții fiscale ar fi necesare în cazul în care măsura 1 nu ar fi considerată scutită de impozit în conformitate cu legislația italiană (*). În conformitate cu legislația relevantă, scutirea fiscală specifică pentru măsurile de sprijin luate de FITD urma să fie supusă aprobării Comisiei Europene. În speță, FITD a plătit suma totală de 30 de milioane EUR băncii Tercas înainte de adoptarea de către Comisie a unei decizii privind scutirea de impozit.

4. MOTIVELE PENTRU ÎNIIȚIEREA PROCEDURII OFICIALE DE INVESTIGARE

- (39) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a ajuns la concluzia preliminară că măsurile în cauză, care nu au fost notificate, ar putea conține elemente de ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat și că existau îndoieli cu privire la compatibilitatea măsurilor cu piața internă.
- (40) Conform concluziei preliminare a Comisiei, măsurile de sprijin care urmau a fi luate de FITD erau imputabile statului italian și resursele FITD erau sub control public. FITD acționa în baza unui mandat public stabilit de stat: baza pentru recunoașterea FITD ca un sistem obligatoriu de garantare a depozitelor a fost Legea privind băncile și

⁽¹⁶⁾ Consiglio: A se vedea articolul 12 alineatul (3) din statutul FITD.

⁽¹⁷⁾ A se vedea articolul 13 alineatul (10) din statutul FITD. În prezent, următoarele bănci sunt reprezentate fiecare de câte un membru: UniCredit, Intesa Sanpaolo și Monte dei Paschi di Siena sunt reprezentate fiecare de câte doi membri. Credem, Credito Valtellinese, BNL, Deutsche Bank, Cariparma, Veneto Banca, CheBanca, BPM, Banco Desio e della Brianza, UBI, Banca di Credito Popolare Torre del Greco, Cassa di Risparmio di Rimini, Banca Popolare Pugliese, Unipol Banca, Banco Popolare, Banca Popolare dell'Emilia Romagna și Banca del Piemonte.

⁽¹⁸⁾ Comitato di gestione: a se vedea articolele 16 și 18 din statutul FITD.

⁽¹⁹⁾ Articolul 17 alineatul (1) litera (a) din statutul FITD.

⁽²⁰⁾ Articolul 14 alineatul (1) litera (e) din statutul FITD.

⁽²¹⁾ Articolul 1 alineatele (627) și (628) din Legea privind stabilitatea din 2014 (Legea nr. 147/2013): „627. În scopul reorganizării economice și financiare a băncilor aflate în regim de administrare extraordinară, măsurile de sprijin luate de FITD nu vor face parte din veniturile acestor bănci. 628. Alineatul (627) produce efecte numai după autorizarea de către Comisia Europeană.” (627. Ai fini del riassetto economico e finanziario dei soggetti in amministrazione straordinaria, gli interventi di sostegno disposti dal Fondo interbancario di tutela dei depositi non concorrono alla formazione del reddito dei medesimi soggetti. 628. L'efficacia delle disposizioni del comma 627 è subordinata all'autorizzazione della Commissione europea.)

(*) Informații confidențiale.

serviciile de creditare; articolul 96-bis din Legea privind băncile și serviciile de creditare a permis FITD să intervină în alte moduri decât prin rambursarea deponenților în caz de lichidare, iar statutul FITD a fost aprobat de Banca Italiei. De asemenea, atunci când FITD a intervenit în alte cazuri decât în lichidări sau prin alte mijloace, acesta a trebuit întotdeauna să dețină o autorizație acordată de statul italian prin intermediul Băncii Italiei.

- (41) În ceea ce privește existența unui avantaj selectiv, Comisia a constatat că FITD nu acționa în calitate de operator economic privat în economia de piață, întrucât acorda o contribuție nerambursabilă pentru a acoperi deficitul de capital propriu, iar pentru garanțiile emise în favoarea băncii Tercas nu percepea nicio taxă. Măsurile au permis băncii Tercas să evite ieșirea de pe piață, astfel cum ar fi trebuit să facă probabil în absența acestui sprijin.
- (42) Comisia a ajuns la concluzia preliminară că măsurile erau selective, având în vedere faptul că acestea vizau numai banca Tercas și că denaturau concurența, împiedicând banca Tercas să intre în insolabilitate și să iasă de pe piață. De asemenea, banca Tercas era în concurență cu întreprinderile străine, astfel încât erau afectate schimburile comerciale dintre statele membre.
- (43) Comisia consideră că, în cazul în care măsurile 1, 2 și 3 constituie ajutor de stat, acestea au fost acordate cu încălcarea obligațiilor prevăzute la articolul 108 alineatul (3) din tratat.

5. OBSERVAȚIILE ITALIEI ȘI ALE PĂRȚILOR INTERESATE

5.1. Resursele de stat și imputabilitatea statului

5.1.1. Observațiile Italiei ⁽²²⁾

- (44) Italia susține că măsurile de sprijin în cauză nu au un caracter obligatoriu, întrucât durata, amploarea și alegerea măsurilor sunt lăsate la deplină putere de apreciere a FITD. De asemenea, măsurile respective nu sunt direct comparabile cu misiunile obligatorii prevăzute de Legea privind băncile și serviciile de creditare: în schimb, acestea vizează direct atingerea unui scop diferit sau, în orice caz, un alt scop, și anume schimbarea situației băncilor aflate în dificultate. Orice coincidență a obiectivelor legate de protejarea deponenților este pur întâmplătoare. În acest context, trimiterea Comisiei la hotărârea pronunțată în cauza *Legea austriacă privind energia electrică ecologică* ⁽²³⁾ este nepotrivită. Cauza respectivă viza o normă de stabilire a unei scutiri fiscale, care, prin definiție, era de natură publică și, prin urmare, justifică prezumția de imputabilitate a măsurii față de stat.
- (45) De asemenea, Italia susține că interpretarea propusă de Comisie, care se bazează pe o prezumție conform căreia există ajutor de stat în orice intervenție a unui sistem de garantare a depozitelor, nu are niciun temei în Directiva 2014/49/UE a Parlamentului European și a Consiliului ⁽²⁴⁾ (care nu a fost transpusă de Italia și pentru care termenul de transpunere nu expirase încă la momentul adoptării măsurilor). Interpretarea acestui punct de către Comisie nu are niciun temei nici în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar ⁽²⁵⁾. Mai precis, în conformitate cu punctul 63 din comunicare, pentru a se stabili dacă o anumită decizie privind utilizarea fondurilor de garantare a depozitelor este imputabilă statului trebuie efectuată o evaluare concretă de la caz la caz, în timp ce articolul 11 din Directiva 2014/49/UE nu impune o obligație generală de notificare prealabilă a măsurilor care urmează să fie adoptate de un fond de garantare. Notificarea prealabilă a Comisiei este necesară numai dacă se stabilește că o măsură de sprijin constituie ajutor de stat după analiza situației în cauză.
- (46) În ceea ce privește imputabilitatea măsurii FITD Italiei, Italia își întemeiază analiza pe criteriul imputabilității argumentat în cauza *Stardust Marine* ⁽²⁶⁾, susținând că acesta nu este îndeplinit în speță, din următoarele motive. În primul rând, FITD este o entitate de drept privat și ia toate deciziile în cadrul adunării generale și a organelor de conducere, care sunt alcătuite exclusiv din reprezentanți ai băncilor membre și acționează cu deplină

⁽²²⁾ Autoritatea publică italiană care a prezentat observații Comisiei este Ministrul Economiei și Finanțelor din Italia.

⁽²³⁾ *Austria/Comisia (Legea austriacă privind energia electrică ecologică)*, cauza T-251/11, EU:T:2014:1060.

⁽²⁴⁾ Directiva 2014/49/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind sistemele de garantare a depozitelor (JO L 173, 12.6.2014, p. 149).

⁽²⁵⁾ Comunicarea Comisiei privind aplicarea, de la 1 august 2013, a normelor privind ajutoarele de stat pentru măsurile de sprijin în favoarea băncilor în contextul crizei financiare (Comunicarea privind sectorul bancar) (JO C 216, 30.7.2013, p. 1).

⁽²⁶⁾ *Franța/Comisia*, cauza C-482/99, EU:C:2002:294.

independență. Procesul de luare a deciziilor cu privire la măsurile de sprijin este total independent și nu există nicio dispoziție privind implicarea activă a Băncii Italiei sau a oricărui alt organism public. Faptul că un reprezentant al Băncii Italiei participă la reuniunile organelor de conducere ale FITD nu poate fi interpretat ca un indiciu al participării active a Băncii Italiei la procesul de luare a deciziilor, întrucât reprezentantul deține numai un rol de observator pasiv.

- (47) De asemenea, potrivit Italiei, competența Băncii Italiei de a aproba statutul FITD și modificările aduse acestuia, precum și competența de a autoriza măsurile individuale adoptate nu afectează procesele autonome de luare a deciziilor ale FITD, întrucât acestea se limitează la o simplă autorizare *ex post* din partea Băncii Italiei în calitatea sa de autoritate de supraveghere și de gestionare a crizelor în temeiul Legii privind băncile și serviciile de creditare. Decizia Băncii Italiei este o ratificare care se limitează la o verificare a oficială *a posteriori* privind legalitatea unei decizii private, care este deja completă în toate privințele. Această analiză este confirmată de fapte și, în special, de decizia Băncii Italiei de autorizare a măsurii FITD, prin care Banca Italiei recunoaște că nu a efectuat nicio investigație cu privire la temeinicia alegerilor făcute de FITD. Pentru a consolida acest argument, Italia susține că, în speță, există analogii clare cu cazul *Sicilcassa* ⁽²⁷⁾, în care Comisia a ajuns la concluzia că măsura nu constituia ajutor de stat, având în vedere participarea decisivă a unor entități private.
- (48) Italia susține că elementele de probă invocate de Comisie în decizia de inițiere a procedurii nu demonstrează interferențe ale Băncii Italiei în procesul de luare a deciziilor al FITD. În primul rând, deși un administrator special este numit de Banca Italiei, acesta nu poate influența în mod direct decizia FITD de a acorda finanțare unei bănci aflate în dificultate. În schimb, administratorul special acționează în calitate de administrator și reprezentant legal al băncii aflate în regim de administrare extraordinară, și nu în numele Băncii Italiei. Cu alte cuvinte, acesta preia toate competențele de drept privat ale organelor de conducere dizolvate. În al doilea rând, Italia neagă că există, de fapt, vreo dovadă de interferență din partea Băncii Italiei. Pasajul din nota directorului general al FITD din data de 28 mai 2014, care menționează că un reprezentant al Băncii Italiei „a invitat Fondul să încerce să ajungă la un acord echilibrat cu BPB pentru a acoperi capitalul propriu negativ” trebuie considerat ca exprimând o speranță, și nicidecum un ordin. În cele din urmă, Italia observă că niciunul dintre procesele-verbale ale deciziilor adoptate de organele de conducere ale FITD privind acțiunile de sprijin în favoarea băncii Tercas nu înregistrează poziții adoptate de Banca Italiei, care ar putea sugera că aceasta exercita o influență asupra fondului.

5.1.2 Observații din partea Băncii Italiei ⁽²⁸⁾

- (49) În observațiile sale privind decizia de inițiere a procedurii, Banca Italiei contestă faptul că măsurile de sprijin luate de FITD sunt imputabile statului, întrucât:
1. în sprijinirea instituțiilor de credit, FITD nu îndeplinește un mandat de politică publică;
  2. Banca Italiei nu decide împreună cu FITD să intervină în sprijinul unei anumite întreprinderi, fie în general, fie în speță, și nu verifică dacă FITD acționează în conformitate cu un mandat de politică publică care i-a fost acordat;
  3. prezenta cauză prezintă diferențe semnificative față de măsurile de ajutor de stat luate de Danemarca, Spania și Polonia, citate la nota de subsol 28 din decizia de inițiere a procedurii, în care Comisia a constatat că resursele utilizate în măsurile referitoare la sistemele de garantare a depozitelor se aflau la dispoziția autorităților publice, măsurile fiind, prin urmare, imputabile statului.
- (50) În ceea ce privește primul punct, potrivit Băncii Italiei, singurul mandat public al sistemelor de garantare a depozitelor este rambursarea deponenților: ultima teză a articolului 96-bis alineatul (1) din Legea privind băncile și serviciile de creditare, care permite FITD să intervină în alte moduri decât prin rambursarea directă a deponenților cu depozite garantate în caz de lichidare, nu poate fi interpretată nici ca o dovadă a imputabilității statului în ceea ce privește alte măsuri luate de FITD decât rambursările deponenților, nici ca o acordare de mandat public FITD. Dispoziția respectivă permite numai să se recurgă la alte forme de intervenție.

⁽²⁷⁾ Decizia 2000/600/CE a Comisiei din 10 noiembrie 1999 privind aprobarea condiționată a ajutoarelor acordate de Italia băncilor Banco di Sicilia și Sicilcassa (JO L 256, 10.10.2000, p. 21).

⁽²⁸⁾ Banca Italiei și-a prezentat observațiile în calitate de parte terță, prin urmare, acestea nu sunt prezentate în această secțiune împreună cu observațiile Italiei. Cu toate acestea, întrucât Banca Italiei este o instituție publică, iar comportamentul său este, prin urmare, comportamentul unui stat membru, astfel încât acesta nu este exclus din domeniul de aplicare a articolului 107 din tratat, pe baza faptului că acesta este un organism independent prin statut, trimiterea la „Italia” din secțiunea prezentei decizii intitulată „Evaluarea măsurilor” includ Banca Italiei.

- (51) Trimiterea la falimentul instituțiilor de credit din Directiva 2014/49/UE indică numai că, în general, rolul măsurilor este să acopere costurile intervenției sistemelor de garantare a depozitelor, evitând necesitatea de rambursare a deponenților și prevenind, astfel, falimentele bancare. Faptul că Directiva 2014/49/UE nu impune condiția ca măsurile de sprijin ale sistemului de garantare a depozitelor să fie notificate Comisiei înseamnă că exercitarea puterii de apreciere în ceea ce privește aceste măsuri nu indică, în sine, că sistemului de garantare a depozitelor i-a fost acordat, astfel, un mandat public.
- (52) De asemenea, Banca Italiei susține că articolul 29 din statutul FITD, în temeiul căruia FITD poate să intervină în sprijinul unei bănci aflate în regim de administrare extraordinară numai „în cazul în care există perspective rezonabile de recuperare și numai în cazul în care costurile pot fi considerate inferioare costurilor suportate în caz de lichidare”, indică ceva complet diferit de afirmația Comisiei din decizia de inițiere a procedurii potrivit căreia Italia a ales să permită sistemului său de garantare a depozitelor să intervină „pentru a preveni falimentul unei instituții de credit”.
- (53) În cele din urmă, faptul că Banca Italiei trebuie să aprobe măsurile de sprijin luate de FITD nu demonstrează că FITD urmărește un obiectiv de interes public. A considera altfel ar implica faptul că toate activitățile bancare care fac obiectul supravegherii de către Banca Centrală Europeană sau de către Banca Italia erau activități determinate de politica publică. De asemenea, Banca Italiei trebuie să acționeze independent de stat, în temeiul articolului 19 din Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului ⁽²⁹⁾.
- (54) În ceea ce privește al doilea punct, Banca Italiei exercită competențe de supraveghere numai cu privire la obiectivele de protejare a deponenților și a stabilității sistemului bancar și de gestionare corectă și prudentă a băncilor (articolul 5 din Legea privind băncile și serviciile de creditare). Articolul 96-ter alineatul (1) litera (b) din Legea privind băncile și serviciile de creditare, care prevede că Banca Italiei „coordonează activitatea sistemelor de garantare prin stabilirea unor norme pentru crizele bancare și prin desfășurarea unor activități de supraveghere”, doar conferă Băncii Italiei o competență generală menită să garanteze că activitățile sistemelor de garantare a depozitelor sunt compatibile cu exercitarea propriei competențe de supraveghere; competența respectivă este exercitată numai prin autorizarea măsurilor luate.
- (55) Întrucât Banca Italiei trebuie să acționeze independent de stat, exercitarea competențelor sale în ceea ce privește FITD atunci când FITD ia măsuri de sprijin în favoarea unei bănci nu poate fi considerată o exercitare a controlului de către stat asupra utilizării resurselor sau având legătură cu un mandat public. Prin urmare, situația în speță este în mod clar similară cu situația din cauza *Doux Élevage* ⁽³⁰⁾.
- (56) De asemenea, Banca Italiei susține că nu a contribuit la conceperea și la punerea în aplicare a măsurilor de sprijin ale FITD și că orice contact între aceasta și FITD înainte ca FITD să prezinte oficial Băncii Italiei o cerere de autorizare nu poate fi considerat drept o contribuție la măsurile respective. Banca Italiei a furnizat numai orientări inițiale, exclusiv pe baza parametrilor legislativi care ar trebui să guverneze procedura de autorizare ulterioară.
- (57) Faptul că Banca Italiei l-a numit și supravegheat pe administratorul special nu a avut nicio incidență asupra cazului în discuție, întrucât sarcinile și obiectivele activităților administratorului special nu diferă foarte mult de cele ale unui director „obișnuit” al unei întreprinderi private aflate în situație de criză, prin urmare, administratorul special nu a acționat în numele Băncii Italiei.
- (58) Reprezentantul Băncii Italiei care participă la reuniunile Consiliului de administrație și ale Comitetului executiv ale FITD a participat numai ca observator, fără a avea drept de vot. Faptul că litigiul privind valoarea capitalului propriu negativ al băncii Tercas dintre FITD și BPB a fost soluționat de un arbitru numit de Banca Italiei nu este relevant, întrucât părțile, în deplină independență și de comun acord, au solicitat Băncii Italiei să sugereze o persoană, pe care acestea, ulterior, au numit-o arbitru. BPB nu ar fi fost de acord să invite Banca Italiei să desemneze un arbitru dacă Banca Italiei ar fi jucat un rol strategic și de conducere în cadrul FITD.
- (59) În ceea ce privește al treilea aspect, cazul de față diferă de cele citate în considerentul 44 din decizia de inițiere a procedurii, în care Comisia a constatat că o intervenție a unui sistem de garantare a depozitelor în restructurarea și lichidarea băncilor constituie ajutor de stat.

⁽²⁹⁾ Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de atribuire a unor sarcini specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit (JO L 287, 29.10.2013, p. 63).

⁽³⁰⁾ *Doux Élevage SNC și alții*, cauza C-677/11, EU:C:2013:348, în special punctul 41.

- (60) În cazul schemei daneze de lichidare ⁽³¹⁾, (1) legislația națională reglementează în detaliu condițiile măsurilor de sprijin; (2) comitetul care răspunde de evaluarea costurilor diferitelor opțiuni a fost numit de Ministrul Economiei și Finanțelor; (3) același comitet trebuia să verifice dacă cumpărătorul ar putea exploata banca aflată în dificultate și dacă soluția este viabilă din punct de vedere comercial, (4) decizia adoptată de sistemul de garantare a depozitelor s-a bazat pe evaluarea și recomandările formulate de comitetul respectiv; (5) Consiliul de administrație al sistemului de garantare a depozitelor a fost numit de Ministrul Economiei și Finanțelor; și (6) acordul dintre banca achizitoare și sistemul de garantare a depozitelor trebuia să fie aprobat de ministru.
- (61) În cazul schemei poloneze de lichidare a cooperativelor de credit (Credit Unions Liquidation Scheme) ⁽³²⁾, stimulentele oferite de sistemul de garantare a depozitelor fac parte integrantă dintr-o schemă de lichidare a cooperativelor de credit, care a fost concepută de autoritățile poloneze și notificată Comisiei ca ajutor de stat. Sistemul de garantare a depozitelor era controlat de guvern prin drepturile de vot în cadrul Consiliului de administrație al fondului, iar într-o serie de cazuri, Ministrul de Finanțe avea dreptul să intervină și să ia decizii directe care afectau funcționarea fondului. De asemenea, președintele Consiliului de administrație al fondului, care era numit de Ministrul de Finanțe, deținea votul decisiv în caz de egalitate de voturi.
- (62) În ceea ce privește decizia privind restructurarea CAM și Banco CAM din Spania ⁽³³⁾, autoritățile spaniole au făcut uz de asistența financiară a Fondului de restructurare bancară ordonată ⁽³⁴⁾, un fond dedicat ajutorului pentru lichidare și controlat de stat și de Fondul spaniol de garantare a depozitelor. Decizia fondului de a interveni nu era o decizie independentă a fondului, ci făcea parte dintr-o operațiune mai amplă de restructurare și de salvare adoptată și pusă în aplicare de autoritățile spaniole.

5.1.3 Observații din partea altor părți interesate

- (63) În primul rând, celelalte părți interesate, și anume FITD, BPB și banca Tercas, fac observația de ordin general conform căreia caracterul public al resurselor și imputabilitatea statului sunt două condiții diferite care trebuie îndeplinite. Prin urmare, resursele de origine privată nu pot fi considerate publice ca urmare a unei evaluări conform căreia utilizarea acestor resurse este imputabilă statului.
- (64) Potrivit celor trei părți interesate, Comisia a comis o eroare atunci când a declarat că este foarte probabil ca sistemele de garantare a depozitelor să furnizeze ajutor de stat, întrucât acestea acționează în temeiul unui mandat public și rămân sub controlul autorităților publice. Acestea precizează că în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar nu se menționează că sistemele de garantare a depozitelor constituie ajutor de stat, că Directiva 94/19/CE nu prevede nimic cu privire la compatibilitatea măsurilor adoptate ca alternativă la rambursarea deponenților cu normele privind ajutoarele de stat, precum și că Directiva 2014/49/UE adoptă o poziție neutră în ceea ce privește compatibilitatea acestor măsuri cu normele privind ajutoarele de stat.
- (65) Potrivit părților interesate, Comisia a ajuns la concluzia preliminară că acțiunea întreprinsă de FITD a fost imputabilă statului numai pe baza faptului că această acțiune a fost impusă de lege, în timp ce în cauzele *Preussen Elektra* ⁽³⁵⁾ și *Doux Élevage* ⁽³⁶⁾ Curtea de Justiție a statuat în mod expres că faptul că o măsură era impusă de legislația națională nu este de natură să îi confere acesteia caracter de ajutor de stat. În hotărârea pronunțată în cauza *Legea austriacă privind energia electrică ecologică* ⁽³⁷⁾, Tribunalul a luat în considerare mai multe elemente suplimentare, care au indicat influența omniprezentă și controlul statului asupra ÖMAG, societatea pe acțiuni responsabilă cu controlul măsurii în cauză
- (66) Părțile interesate consideră că o interpretare corectă a legislației italiene și a mecanismelor decizionale din cadrul FITD pentru măsurile de sprijin destinate să prevină crizele bancare ireversibile arată natura nesemnificativă a dovezilor invocate de Comisie în susținerea concluziei sale preliminare potrivit căreia măsurile luate de FITD

⁽³¹⁾ Decizia Comisiei din 1 august 2011 în cazul SA.33001 (11/N) – Danemarca – partea B – Modificarea schemei daneze de lichidare a instituțiilor de credit (JO C 271, 14.9.2011, p. 1).

⁽³²⁾ Decizia Comisiei din 18 februarie 2014 în cazul SA.37425 (2013/N) – Polonia – Schemă de lichidare ordonată a cooperativelor de credit (Credit unions orderly liquidation scheme) (JO C 210, 4.7.2014, p. 1).

⁽³³⁾ Decizia C(2012) 3540 a Comisiei din 30 mai 2012 în cazul SA.34255 (12/N) – Spania – Restructurarea CAM și Banco CAM (JO C 173, 19.6.2013, p. 1).

⁽³⁴⁾ Fondo de Restructuración Ordenada Bancaria.

⁽³⁵⁾ Cauza C-379/98, EU:C:2001:160, în special punctul 61 și următoarele.

⁽³⁶⁾ A se vedea nota de subsol 30.

⁽³⁷⁾ A se vedea nota de subsol 23.

intră sub incidența unui mandat public. Acestea își întemeiază argumentele pe faptul că articolul 96-bis din Legea privind băncile și serviciile de creditare prevede numai că sistemele de garantare „se pot angaja în alte tipuri și forme de intervenție”⁽³⁸⁾. Măsurile nu sunt obligatorii, ceea ce elimină legătura dintre acțiunea FITD și misiunea prevăzută în statutul său.

- (67) Cele trei părți interesate subliniază că alte forme de acțiune decât rambursarea deponenților au fost disponibile începând cu crearea FITD în 1987, înainte de intrarea în vigoare a articolului 96-bis din Legea privind băncile și serviciile de creditare.
- (68) FITD susține că este o entitate de drept privat, controlată și gestionată de băncile sale membre și că acționează ca un vehicul pentru măsurile care pot fi atribuite direct băncilor membre, utilizând resurse care aparțin în continuare băncilor membre. De asemenea, decizia de a sprijini banca Tercas a fost adoptată de organele de conducere ale FITD, care sunt formate în întregime din reprezentanți ai băncilor membre. Documentele justificative arată că organele de conducere ale FITD au evaluat cu atenție alternativele posibile și punerea în aplicare a celei mai puțin costisitoare cerințe, pentru a proteja mai bine interesele băncilor membre, prin reducerea costurilor și a riscurilor intervenției.
- (69) FITD susține că organul său de conducere decide în mod discreționar dacă, când și cum să adopte măsuri de sprijin, singura cerință fiind ca acțiunea să fie mai puțin costisitoare decât rambursarea deponenților. Atunci când ia măsuri de sprijin, FITD nu acționează în temeiul unui mandat public. Statutul FITD este în conformitate deplină cu legislația care reglementează acest sector, inclusiv în măsura în care aceasta nu prevede nicio formă de acțiune alternativă sau nu interzice în mod expres o astfel de acțiune. Niciun organism public nu poate obliga FITD să intervină și autorizația ulterioară a Băncii Italiei este menită numai să asigure verificarea faptului că acțiunea întreprinsă în favoarea băncii beneficiare este adecvată din punct de vedere al supravegherii prudențiale și că aceasta este compatibilă cu nevoia de protejare a deponenților și de asigurare a stabilității sistemului bancar.
- (70) De asemenea, cele trei părți interesate subliniază că, în conformitate cu statutul, apartenența la FITD nu este obligatorie și că băncile pot alege să instituie un sistem de garantare a depozitelor alternativ de care să aparțină. Acestea indică existența unui sistem de garantare a depozitelor, Fondo di Garanzia dei depositanti del credito cooperativo, în special pentru băncile cooperatiste mutuale⁽³⁹⁾, care nu sunt membre ale FITD.
- (71) Părțile interesate susțin că nu există nicio intervenție din partea statului, nici în ceea ce privește numirea membrilor organelor de conducere ale FITD, nici în luarea deciziilor (faptul că Banca Italiei participă în calitate de observator, fără drept de vot, nu afectează independența procesului de luare a deciziilor al FITD). Acestea susțin că, în decizia privind salvarea băncii daneze Roskilde⁽⁴⁰⁾, Comisia a constatat că organismul care oferă o garanție adopta deciziile în mod independent, înainte de a concludiona că nu au fost implicate resurse de stat în cazul acordării unei garanții în favoarea unei bănci aflate în criză de către o asociație alcătuită din bănci locale și finanțată exclusiv de către acestea, pentru a sprijini instituțiile financiare. Făcând trimitere la cauza *Earl Salvat Père et Fils*⁽⁴¹⁾, cele trei părți interesate consideră că poate exista ajutor de stat numai în cazul în care statul este prezent în cadrul organelor de luare a deciziilor ale organizației și este în măsură să își impună propriile decizii.
- (72) Cele trei părți interesate susțin că FITD este un organism care reprezintă interesele băncilor sale membre, iar competențele atribuite Băncii Italiei în ceea ce privește acțiunile FITD doar permit Băncii Italiei să urmărească obiectivele sale generale de supraveghere și, în special, să monitorizeze administrarea corectă și prudentă a entităților pe care le supraveghează și să protejeze interesele deponenților. Având în vedere caracterul general al sarcinii Băncii Italiei de a coordona activitățile sistemelor de garantare a depozitelor prin normele privind criza bancară și activitățile proprii de supraveghere, această sarcină nu poate servi drept dovadă a faptului că resursele FITD se află sub controlul permanent al statului.
- (73) Faptul că Banca Italiei numește un administrator special în cazul unei bănci aflate în criză nu indică o legătură cu domeniul public, întrucât temeiul juridic al acestei competențe (articolul 70 și următoarele din Legea privind băncile și serviciile de creditare) este, în esență, de natură tehnică și motivația și fundamentul său se justifică prin caracteristicile specifice ale sectorului. De asemenea, simple indicii că o măsură urmărește obiective de interes public nu sunt suficiente pentru a demonstra că aceasta constituie ajutor de stat⁽⁴²⁾.

⁽³⁸⁾ Subliniere adăugată.

⁽³⁹⁾ *Banche di credito cooperativo*.

⁽⁴⁰⁾ Decizia Comisiei din 31 iulie 2008 în cazul NN 36/08 – Danemarca – Roskilde Bank A/S (JO C 238, 17.9.2008, p. 5).

⁽⁴¹⁾ *EARL Salvat père & fils/Comisia*, Cauza T-136/05, EU:T:2007:295, punctul 154.

⁽⁴²⁾ Concluziile avocatului general Wathelet în cauza *Doux Elevation*.

- (74) Competența Băncii Italiei de a autoriza măsuri individuale în temeiul articolului 96ter alineatul (1) litera (d) din Legea privind băncile și serviciile de creditare și în temeiul articolului 3 alineatul (2) din statutul FITD nu anulează caracterul independent al deciziilor FITD privind luarea de măsuri alternative și, dacă este cazul, privind calendarul, volumul și forma acestora. Autorizarea acțiunilor FITD *de către Banca Italiei* constituie numai un control *ex post* cu privire la deciziile luate în mod independent de FITD, care este efectuat pentru a garanta protejarea interesului general pentru care Banca Italiei este responsabilă.
- (75) De asemenea, cele trei părți interesate fac referire la decizia Comisiei privind ajutorul acordat băncilor Banco di Sicilia și Sicilcassa ⁽⁴³⁾, în care Comisia a concluzionat că intervenția FITD în favoarea acestor bănci nu constituie ajutor de stat, fără a lua în considerare rolul Băncii Italiei în ceea ce privește activitățile FITD.
- (76) Cele trei părți interesate susțin că, la fel ca în cauza *Doux Elevage*, supravegherea publică a FITD nu constituie mai mult decât o simplă verificare formală a validității și legalității comportamentului FITD; aceasta nu se extinde la verificarea caracterului politic adecvat sau a conformității cu politica urmărită de autoritățile publice: precum în cauza *Doux Elevage*, FITD decide modul în care își utilizează resursele. În mod similar, în cauza *Pearle* ⁽⁴⁴⁾, guvernul neerlandez a confirmat că statutele adoptate de organisme precum Hoofdbedrijfschap Ambachten (HBA), prin care au fost impuse taxele care erau în discuție în cauza respectivă, necesitau aprobarea autorităților publice.
- (77) FITD subliniază faptul că administratorul special, deși este numit de Banca Italiei, nu este un reprezentant al autorității de supraveghere. Administratorul special acționează cu o largă putere de apreciere și din proprie inițiativă. Acesta poate doar să solicite intervenția FITD, care nu este obligată în niciun fel de solicitare, având în continuare posibilitatea de a lua măsuri alternative în interesul băncilor sale membre. În speță, administratorul special nu a înlocuit Adunarea generală a băncii, care era singurul organism abilitat să aprobe operațiunile cu caracter excepțional. De asemenea, autorizarea din partea Băncii Italiei este emisă numai după ce FITD a adoptat propria decizie independentă de a interveni. Această autorizare face parte din rolul de supraveghere conferit în mod normal Băncii Italiei. Reprezentantul Băncii Italiei care participă la reuniunile Consiliului de administrație și ale Comitetului executiv ale FITD asistă numai în calitate de observator, fără drept de vot.
- (78) Arbitrul în litigiul privind valoarea capitalului propriu negativ al băncii Tercas dintre FITD și BPB nu a fost numit de Banca Italiei, ci chiar de către părți (FITD și BPB), la recomandarea Băncii Italiei. De asemenea, numirea unui arbitru era menită să soluționeze litigiul în cauză; orice decizie privind eficacitatea costurilor măsurilor din punct de vedere al băncilor membre rămâne în totalitate o chestiune de competența FITD.
- (79) Cauzele citate de Comisie privind sistemele de garantare a depozitelor nu sunt comparabile cu prezentul caz. În această privință, cele trei părți interesate au invocat aceleași argumente ca Italia, adăugând că schema daneză de lichidare și schema poloneză de lichidare a cooperativelor de credit (Credit Unions Liquidation Scheme) au vizat măsurile luate în legătură cu lichidarea băncilor și nu măsurile luate în scopuri preventive, care vizează redresarea pe termen lung a băncilor.

5.2. Avantaj

5.2.1. Observațiile din partea Italiei

- (80) În opinia Italiei, Comisia aplică principiul operatorului economic privat în economia de piață, astfel cum a fost dezvoltat în contextul celor mai recente cazuri de restructurare bancară („testul de repartizare a sarcinilor”), neținând cont de faptul că un test de repartizare a sarcinilor este irelevant pentru evaluarea raționalității comportamentului unei entități private, întrucât acesta vizează, în principal, protejarea intereselor publicului larg (toți contribuabilii) și nu a intereselor specifice ale celor expuși în mod direct la banca în curs de a intra în dificultate (precum FITD). De asemenea, FITD a respectat principiul „cea mai puțin costisitoare variantă”. În ceea ce privește decizia de a interveni pentru a sprijini banca Tercas, FITD a căutat soluțiile cele mai puțin oneroase din punct de vedere financiar pentru băncile membre pe baza avizului emis de o întreprindere de consultanță de renume și a unor lungi discuții în cadrul Consiliului de administrație și al Comitetului executiv.
- (81) Italia susține că, în momentul în care Comisia a comparat reorganizarea băncii Tercas cu scenariul alternativ al lichidării, aceasta nu a făcut referire la cifrele corecte. Comparația între măsura de redresare și scenariul lichidării

⁽⁴³⁾ A se vedea nota de subsol 27.

⁽⁴⁴⁾ *Pearle și alții*, cauza C-345/02 EU:C:2004:448.

ar trebui făcută după deducerea poziției [...], al cărei risc nu a fost evaluat în estimarea costurilor de lichidare. Această deducere conduce la un angajament de maximum 295 de milioane EUR pentru operațiuni de salvare, în timp ce costul estimat al unei lichidări era de 333 de milioane EUR. Italia concluzionează că diferența efectivă dintre cele două scenarii a fost de aproximativ 40 de milioane EUR, nu de 3 milioane EUR, astfel cum se afirmă în opinia preliminară prezentată de Comisie în decizia de inițiere a procedurii.

- (82) Italia consideră că, în orice caz, acțiunea FITD este conformă cu principiul operatorului economic privat în economia de piață. În primul rând, FITD nu ar fi putut cere băncii Tercas să impună repartizarea sarcinilor creditorilor subordonați dincolo de condițiile contractuale ale împrumuturilor individuale, care prevăd o eliminare din bilanț numai în caz de lichidare. În al doilea rând, impunerea repartizării sarcinilor creditorilor subordonați nu ar fi redus în vreun fel costurile pentru băncile membre FITD. Comisia ar fi considerat în mod eronat că, în cazul lichidării administrative forțate (*liquidazione coatta amministrativa*) a băncii Tercas, costurile băncilor membre și, astfel, costurile FITD, ar fi fost reduse la minimum dacă creditorii subordonați ar fi fost constrânși să suporte o parte din pierderi. Pe baza dovezilor din procesele-verbale ale reuniunilor Consiliului de administrație și ale Comitetului executiv ale FITD, Italia susține că măsurile adoptate în cele din urmă de FITD evită riscul unor posibile acțiuni în justiție care decurg din pierderile suferite de creditorii subordonați. Italia observă că acțiunea FITD a evitat, de asemenea, impactul negativ asupra reputației sistemului bancar care ar fi rezultat din incapacitatea de a rambursa împrumuturile subordonate în cazul lichidării administrative forțate a băncii Tercas.
- (83) Prin urmare, Italia consideră că decizia FITD de a nu implica deținătorii de obligațiuni subordonate era rezonabilă, respecta principiul operatorului economic privat în economia de piață și era în măsură să prevină expunerea FITD și a băncilor sale membre la costuri suplimentare.

5.2.2. Observații din partea Băncii Italiei

- (84) Comisia nu a primit observații din partea Băncii Italiei cu privire la avantajul selectiv al măsurilor adoptate.

5.2.3. Observații din partea altor părți interesate

- (85) În ceea ce privește soliditatea economică a măsurilor din punct de vedere al principiului operatorului economic privat în economia de piață, celelalte trei părți interesate susțin că acțiunea întreprinsă a constituit o alegere rațională și corectă pentru întreprinderile private precum FITD și băncile sale membre. Potrivit părților, cazul de față prezintă similitudini evidente cu cazul *Sicilcassa*, în care Comisia a concluzionat că măsurile în cauză nu constituie ajutor de stat, având în vedere participarea decisivă a unor entități private. La fel ca în cazul *Sicilcassa*, în speță, FITD a acționat în calitate de garant pentru rambursarea deponenților, în conformitate cu legislația privind sistemele de garantare a depozitelor; acțiunile FITD au fost decise de aceleași organe de conducere, pe baza aceluiași criterii, iar Banca Italiei a îndeplinit aceleași funcții. Părțile observă că nu mai există bănci aflate sub control public în Italia, prin urmare toate băncile membre FITD sunt bănci private. În consecință, FITD poate funcționa numai ca o entitate privată.
- (86) Cele trei părți interesate au examinat cazurile anterioare de măsuri alternative luate de FITD ⁽⁴⁵⁾ și raționamentul lor economic, inclusiv cazurile din perioada în care participarea la un sistem de garantare a depozitelor era voluntară. Întreprinderile private au ales să adere la sistemul de garantare a depozitelor, chiar și atunci când acestea nu erau obligate din punct de vedere legal să procedeze astfel. Părțile interesate resping teza conform căreia un operator economic privat în economia de piață nu ar fi expus la costurile pe care le implică rambursarea deponenților și nu ar emite contribuții nerambursabile sau garanții care nu fac obiectul unei prime, astfel cum a afirmat Comisia în decizia de inițiere a procedurii.
- (87) De asemenea, potrivit celor trei părți interesate, comportamentul FITD și al băncilor sale membre nu ar trebui să fie evaluat în termeni abstracti, prin raportare la un scenariu ipotetic nereglementat, ci, mai degrabă, pe baza cadrului de reglementare în care acestea își desfășoară activitatea. În cazul în care, precum în speță, obligația de a rambursa depozitele până la un anumit prag prevăzută în cadrul de reglementare înseamnă că măsura cea mai puțin costisitoare pentru băncile membre este acoperirea capitalului propriu negativ, atunci acoperirea capitalului propriu negativ este alegerea cea mai rațională din punctul de vedere al unui operator economic privat în economia de piață.

⁽⁴⁵⁾ Banca di Girgenti, Banca di Credito di Trieste SpA – Kreditna Banka (BCT) și Cassa di Risparmi e Depositi di Prato.

- (88) Cele trei părți interesate contestă argumentul Comisiei potrivit căruia costurile rambursării deponenților în cazul unei lichidări administrative forțate nu trebuie luate în considerare în aplicarea principiului operatorului economic privat în economia de piață, întrucât acestea decurg din obligațiile impuse FITD în calitate de sistem de garantare a depozitelor, care are obligația de a proteja deponenții în interesul public. Acestea susțin că, în cazul rezoluției Banco Espírito Santo din Portugalia ⁽⁴⁶⁾, Comisia a considerat că, în scopul aplicării principiului operatorului economic privat în economia de piață, ar trebui să fie incluse costurile rambursării deponenților în caz de lichidare. De asemenea, Comisia nu ar putea să compare prezentul caz cu hotărârea Curții de Justiție în cauza *Land Burgenland* ⁽⁴⁷⁾, întrucât în cauza respectivă Curtea a făcut distincție între măsurile imputabile statului care acționa în calitate de acționar și cele în care statul acționa în calitate de autoritate publică.
- (89) Cele trei părți interesate observă că măsurile au fost concepute pe baza celui mai puțin costisitor criteriu și că o firmă de audit și o întreprindere de consiliere de renume au fost angajate pentru a contribui la identificarea celei mai puțin costisitoare și mai puțin riscante soluții pentru băncile membre. Pe această bază, FITD a elaborat un set de măsuri care i-au permis să reducă în mod semnificativ costurile pentru băncile membre, să evite riscurile de lichidare și să prevină externalitățile negative posibile care ar fi generate de o lichidare administrativă forțată a băncii Tercas.
- (90) În ceea ce privește estimarea dacă costul total al măsurilor de sprijin pentru FITD a fost mai mic decât în cazul lichidării băncii Tercas, potrivit celor trei părți interesate, costul garanției de acoperire a riscului de credit al creditelor de tip „bullet” de [...] nu ar fi trebuit inclus în evaluarea costurilor măsurii efectuată de Comisie. Acesta nu a fost inclus în costul estimat a fi suportat de FITD în cazul lichidării băncii Tercas. Prin urmare, calculul Comisiei conform căruia economiile de costuri realizate prin acțiunile întreprinse s-au ridicat la numai 3 milioane EUR este eronat. În raportul [...], care a identificat cea mai puțin costisitoare și mai puțin riscantă soluție pentru FITD și băncile sale membre, costurile estimate ale lichidării administrative forțate nu includeau riscul asociat [...] creditelor, care se ridica la aproximativ 35 de milioane EUR. Pentru a compara în mod corect cele două scenarii, și anume rambursarea deponenților și acțiunea alternativă, „comparația între măsura de redresare și scenariul lichidării ar trebui făcută după deducerea poziției [...], al cărei risc nu a fost evaluat în estimarea costurilor de lichidare” ⁽⁴⁸⁾. Comparația care rezultă se situează între un angajament „care nu depășește 295 de milioane EUR pentru operațiunea de salvare și un cost estimat de 333 de milioane EUR, în cazul lichidării” ⁽⁴⁹⁾. Prin urmare, cele trei părți interesate susțin că diferența efectivă dintre cele două scenarii este de cel puțin 38 de milioane EUR. Acestea consideră că poziția respectivă este confirmată de faptul că împrumuturile acoperite de garanția FITD au fost, într-adevăr, rambursate băncii Tercas ⁽⁵⁰⁾. FITD nu a făcut nicio plată în ceea ce privește garanția în valoare de 35 de milioane EUR, inclusă în mod eronat de Comisie în calculul costului intervenției.
- (91) În mod similar, pentru a evalua costul cel mai scăzut, suma de 30 de milioane EUR provenită din scutirea fiscală nu ar trebui să fie inclusă integral printre costuri. FITD ar trebui să suporte aceste costuri numai în cazul în care Comisia nu ar autoriza măsura fiscală.
- (92) Cele trei părți interesate fac referire la cheltuieli estimate în valoare de 1,9 miliarde EUR în caz de lichidare, din care numai o parte ar fi putut fi recuperate (calculate în raportul [...] la 1,5 miliarde EUR). Acestea susțin că depozitele în valoare de 1,9 miliarde EUR, care în caz de lichidare nu ar fi fost acoperite de sistemul de rambursare a depozitelor, ar fi creat un risc de contagiune a băncilor membre și a sistemului bancar în general. Un astfel de risc ar fi putut avea implicații „potențiale enorme” din punct de vedere juridic și al reputației. De asemenea, acestea susțin că, în cazul în care banca Tercas ar fi intrat în lichidare forțată, șansele de a recupera o parte din costul inițial, estimat la 1,9 miliarde EUR, ar fi putut fi compromise, de asemenea, de cereri pentru acordarea de despăgubiri prezentate de creditorii subordonați.
- (93) Raportul [...], pe baza căruia FITD a calculat costul cel mai scăzut, s-a bazat pe situația contabilă la 31 decembrie 2013; cele trei părți interesate susțin însă că BPB a prezentat o evaluare actualizată a impactului scenariului lichidării asupra FITD la 31 iulie 2014, și anume data la care a avut loc adunarea extraordinară a acționarilor pentru recapitalizarea băncii Tercas, care este data la care măsurile de sprijin au fost definite în mod oficial. Costul estimat în cadrul acestei evaluări actualizate este de [350-750] milioane EUR. Diferența dintre acesta și estimarea din raport pe baza situației la 31 decembrie 2013 se datorează reclasificării pozițiilor

⁽⁴⁶⁾ Decizia Comisiei din 3 august 2014 în cazul SA.39250 (2014/N) – Portugalia – Rezoluția Banco Espírito Santo SA (JO C 393, 7.11.2014, p. 1), considerentele 75-77.

⁽⁴⁷⁾ *Land Burgenland și alții/Comisia*, cauzele conexe C-214/12 P, C-215/12 P și C-223/12 P, EU:C:2013:682, punctul 60.

⁽⁴⁸⁾ Procesul-verbal al reuniunii Comitetului executiv al FITD din 30 mai 2014, p. 4; Raportul directorului general al FITD din 28 mai 2014, documentul nr. 7/2014, p. 5.

⁽⁴⁹⁾ A se vedea raportul directorului general al FITD din 28 mai 2014, documentul nr. 7/2014, p. 5.

⁽⁵⁰⁾ A se vedea comunicarea băncii Tercas către FITD, 1 aprilie 2015.

contabile înregistrate ca „performante” la 31 decembrie 2013 și „neperformante” la 31 iulie 2014, precum și creșterii volumului depozitelor pe care FITD ar fi fost obligată să le ramburseze.

- (94) Părțile interesate resping argumentul Comisiei potrivit căruia presupusul cost al măsurilor de sprijin suportat de FITD ar fi putut fi redus și mai mult prin reducerea datoriei subordonate. La data la care FITD a decis să intervină, opțiunea recapitalizării interne a datoriei subordonate nu era posibilă din punct de vedere legal. Legislația italiană prevedea reducerea datoriilor numai în cazul lichidării administrative forțate. Dacă s-ar fi încercat o astfel de recapitalizare internă, membrii FITD ar fi suportat costuri imense imediat, fără a exista siguranța recuperării. Litigiile cu deținătorii de datorii subordonate ar fi majorat costul procedurii de lichidare și costurile suportate de membrii FITD, datorită scăderii valorii activelor care erau lichidate. Efectul de propagare ulterioară ar avea un impact negativ asupra încrederii consumatorilor și asupra reputației și stabilității sistemului bancar în sine. De asemenea, cele trei părți interesate susțin că majoritatea creditorilor subordonați ai băncii Tercas erau deponenți privați și deținători de depozite, iar administratorul special adoptase deja față de creditorii subordonați singura măsură de repartizare a sarcinilor posibilă, care consta în amânarea plății cupoanelor privind obligațiunile deținute de Banco Popolare Sc.
- (95) În cele din urmă, părțile interesate susțin că, în analiza costului cel mai scăzut, raportul [...] a ales un scenariu de evaluare care nu era cel mai pesimist. Costul estimat al lichidării s-a bazat pe: (a) posibilitatea de a găsi o parte dispusă să achiziționeze o parte din sucursale, chiar și în caz de lichidare; și (b) concedierea personalului care nu a fost transferat în altă parte, cu o plată compensatorie de 12 salarii lunare pentru fiecare angajat. Raportul [...], utilizat de FITD ca bază pentru decizia sa de a interveni, s-a bazat pe un scenariu intermediar, dar alte scenarii pesimiste au fost, de asemenea, luate în considerare.
- (96) De asemenea, ar trebui să se presupună că intervenția FITD nu a conferit niciun avantaj băncii Tercas, întrucât aceasta a avut loc în paralel cu injecția de capital a BPB în banca Tercas, care era concomitentă, semnificativă și comparabilă cu acțiunea FITD.
- (97) Având în vedere aceste considerații, acțiunea întreprinsă trebuie considerată drept cea mai puțin costisitoare și mai puțin riscantă soluție pentru băncile membre ale FITD.

5.3. Compatibilitate

5.3.1. Observațiile din partea Italiei

- (98) Comisia nu a primit observații din partea Italiei privind compatibilitatea măsurilor.

5.3.2. Observații din partea Băncii Italiei

- (99) Comisia nu a primit nicio observație din partea Băncii Italiei privind compatibilitatea măsurilor.

5.3.3. Observații din partea altor părți interesate

- (100) Cele trei părți interesate susțin că, în cazul în care măsurile ar constitui ajutor de stat, acestea ar fi compatibile cu piața internă. Acestea consideră că planul de restructurare al băncii Tercas îi va permite acesteia restabilirea viabilității pe termen lung, că acțiunea FITD este limitată la minimumul necesar și că măsurile limitează orice potențial impact asupra structurii concurențiale a pieței.
- (101) În ceea ce privește restabilirea viabilității pe termen lung, cele trei părți interesate susțin că administratorul special a acționat pentru a remedia deficiențele sistemului de organizare și control intern al băncii Tercas. Acesta și-a concentrat atenția asupra deficiențelor de gestionare (credite, investiții în capitaluri proprii, litigii) și asupra unei evaluări corecte a riscurilor asociate (rezultate îndoielnice, reduceri ale valorii contabile, provizioane). Acesta

a realizat o reducere treptată a efectului de levier pentru a compensa diminuarea semnificativă a finanțării din cauza reducerii bazei de clienți. Acesta a raționalizat structurile (revizuirea modelului de afaceri cu închiderea anumitor sucursale, reducerea personalului, simplificarea structurilor organizaționale, reducerea cheltuielilor administrative) pentru a obține o limitare semnificativă a costurilor pe o bază structurală. Recapitalizarea băncii Tercas de către FITD și BPB a constituit cea mai bună modalitate de a remedia rapid deficitul de lichidități. BPB și-a asumat riscul de afaceri asociat cu redresarea băncii Tercas, injectând resurse financiare și de alt tip semnificative pentru a asigura succesul planului său de afaceri.

- (102) De asemenea, BPB susține că a elaborat o strategie de intervenție bazată pe îmbunătățirea marjelor de creditare și de depozitare ⁽⁵¹⁾, raționalizarea costurilor ⁽⁵²⁾, dezvoltarea sinergiilor grupului, monitorizarea atentă a calității creditului, optimizarea gestionării creanțelor depreciate prin vânzarea *creditelor neperformante*, consolidarea profilului de lichiditate ⁽⁵³⁾ și mobilizarea resurselor de gestionare. Elementele structurale ale planului de redresare au fost elaborate în cadrul planului de afaceri al BPB în perioada 2015-2019. Elementele respective indică o succesiune coerentă de acțiuni care vizează restabilirea rentabilității băncii Tercas; absența unui plan detaliat de restructurare nu ar trebui să împiedice Comisia să evalueze pozitiv „programele generale” care urmează o „direcție coerentă” ⁽⁵⁴⁾.
- (103) Intervenția a fost limitată la minimumul necesar: 1. din motivele expuse în considerentele 90-93 de mai sus; 2. pentru că era singura opțiune fezabilă; și 3. pentru că FITD a contribuit numai parțial la soluționarea problemei capitalului propriu negativ și la restabilirea ratelor minime ale capitalului. Cele trei părți interesate susțin că, având în vedere dimensiunea pierderilor băncii Tercas, nu au existat alternative mai puțin costisitoare la preluarea băncii Tercas de către BPB, în pofida eforturilor administratorului special de a găsi alți cumpărători ⁽⁵⁵⁾. Efortul de a menține costurile la minimumul necesar este confirmat, de asemenea, de faptul că, pentru a ajunge la un acord cu privire la valoarea reală a capitalului propriu negativ al băncii Tercas, părțile au recurs la arbitraj, care a condus la o reducere a sumei totale solicitate de BPB de la [300-800] de milioane EUR la 265 de milioane EUR.
- (104) De asemenea, costurile intervenției au fost limitate prin intermediul măsurilor de repartizare a sarcinilor. Capitalul a fost redus la zero și, în consecință, acționarii au pierdut întreaga investiție. De asemenea, dacă a fost posibil, plata cupoanelor la obligațiunile subordonate a fost suspendată. Părțile interesate susțin că nicio altă formă de sacrificiu din partea deținătorilor de datorii subordonate nu ar fi posibilă din punct de vedere juridic, întrucât în conformitate cu legislația actuală, deținătorii de datorii subordonate ar putea fi nevoiți să repartizeze pierderile numai în caz de lichidare administrativă forțată. Cu toate acestea, faptul că nu puteau fi impuse sarcini suplimentare deținătorilor de datorii subordonate nu a condus la costuri mai mari pentru finanțele publice, întrucât resursele de intervenție proveneau în întregime de la părți private. De asemenea, sacrificarea deținătorilor de datorii subordonate ar fi putut genera costuri suplimentare și riscuri semnificative pentru băncile membre FITD. Printre dezavantaje s-ar fi putut număra divizarea băncii Tercas, riscul introducerii de acțiuni în justiție de către clienții băncii Tercas și impactul negativ asupra reputației băncii Tercas și asupra stabilității generale a sistemului bancar. În cele din urmă, lipsa unor sarcini administrative suplimentare pentru deținătorii de datorii subordonate nu prezintă niciun hazard moral, întrucât costurile de acoperire a capitalului propriu negativ au fost absorbite în totalitate de sistemul bancar, fără costuri suplimentare pentru contribuabili.
- (105) Cele trei părți interesate susțin că absența conversiei sau a reducerii datoriei subordonate era conformă cu punctul 42 din Comunicarea privind sectorul bancar, ceea ce indică în mod clar că aceste contribuții ale deponenților nu reprezintă o componentă obligatorie a repartizării sarcinilor. De asemenea, acestea erau conforme cu punctul 45 din comunicare, care permite o excepție de la principiul conversiei sau reducerii datoriilor subordonate, în cazul în care „punerea în aplicare a unor astfel de măsuri ar pune în pericol stabilitatea financiară sau ar conduce la rezultate disproporționate”.
- (106) De asemenea, cele trei părți interesate susțin că absența sau inadecvarea rentabilității financiare este acceptabilă în cazul în care, precum în speță, acesta este compensată de o restructurare amplă și cuprinzătoare și este justificată prin căutarea unui cumpărător pentru banca aflată în criză.

⁽⁵¹⁾ [...].

⁽⁵²⁾ [...].

⁽⁵³⁾ [...].

⁽⁵⁴⁾ BPB face referire la poziția Comisiei în *BP Chemicals/Comisia*, cauza T-11/95, EU:T:1998:199, potrivit căreia „elaborarea unui plan de restructurare nu este un exercițiu static” (punctul 105 din hotărâre). De asemenea, BPB susține că unele decizii recente ale Comisiei confirmă că neprezentarea unui plan de restructurare cu promptitudine nu împiedică o decizie prin care se constată că o anumită măsură este compatibilă cu piața internă. A se vedea Decizia Comisiei din 13 februarie 2014 în cazul SA.36663 (2014/NN) – Spania – Măsuri de sprijin pentru SGR (JO C 120, 23.4.2014, p. 1) și Decizia (UE) 2015/1092 a Comisiei din 23 iulie 2014 privind ajutoarele de stat SA.34824 (2012/C), SA.36007 (2013/NN) SA.36658 (2014/NN), SA.37156 (2014/NN), SA.34534 (2012/NN) puse în aplicare de Grecia pentru Grupul Banca Națională a Greciei în legătură cu: recapitalizarea și restructurarea National Bank of Greece S.A.; rezoluția First Business Bank S.A. printr-un ordin de transfer către National Bank of Greece S.A.; rezoluția Probank S.A. printr-un ordin de transfer către National Bank of Greece S.A.; rezoluția Băncii Cooperatiste Lesbos/Limnos, a Băncii Cooperatiste Achaia și a Băncii Cooperatiste Lamia (JO L 183, 10.7.2015, p. 29).

⁽⁵⁵⁾ A se vedea cererea administratorului special care solicită intervenția FITD, 25 octombrie 2013, p. 3; „absența soluțiilor alternative” la tranzacția propusă de BPB a fost, de asemenea, recunoscută în procesul-verbal al reuniunii Comitetului executiv ale FITD din 28 octombrie 2013, p. 4.

- (107) De asemenea, intervenția nu denaturează piața internă, având în vedere faptul că:
1. operațiunile băncii Tercas erau reduse ca dimensiune și limitate ca acoperire geografică;
  2. BPB era singurul operator care a exprimat un interes real de a injecta capital în banca Tercas, iar Comisia a considerat că vânzarea unei bănci aflate în curs de a intra în dificultate, a cărei activitate beneficiază de presupusul ajutor, către un actor privat de pe piață în cadrul unui proces de vânzare deschis, constituie o formă de diminuare a potențialelor denaturări ale concurenței ⁽⁵⁶⁾;
  3. planul de restructurare a băncii Tercas era suficient de amplu și prevedea integrarea băncii Tercas în BPB.
- (108) Transferul băncii Tercas către BPB a fost singura opțiune fezabilă pentru a depăși problemele abordate de autoritatea italiană de supraveghere și pentru a preveni o eventuală denaturare a concurenței. De asemenea, operațiunile de restructurare impuneau o recapitalizare completă a băncii Tercas și o majorare semnificativă a capitalului BPB.
- (109) În cele din urmă, bazându-se pe deciziile anterioare ale Comisiei ⁽⁵⁷⁾, părțile interesate susțin că recapitalizarea băncii Tercas și încorporarea în BPB, în urma acoperirii neremunerate a capitalului propriu negativ de către FITD, pot fi considerate justificate de faptul că acestea erau necesare pentru a asigura transferul activelor întreprinderii și pentru a pune în aplicare restructurarea profundă și amplă a băncii. În speță, nicio opțiune care ar fi putut depăși criza profundă a băncii Tercas nu ar fi asigurat rentabilitatea. În cazul în care FITD ar fi impus realizarea de profit, poziția capitalului propriu al băncii Tercas s-ar fi înrăutățit, crescând, astfel, costurile băncii achizitoare.

6. EVALUAREA MĂSURILOR

6.1. Existența ajutorului de stat

- (110) Articolul 107 alineatul (1) din tratat prevede că „sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre”. Aceste condiții trebuie îndeplinite în mod cumulativ; în cele ce urmează, Comisia va evalua dacă aceste condiții sunt îndeplinite în cazul măsurilor luate de FITD.
- (111) Regimul de scutire fiscală menționat în considerentul 4 din decizia de inițiere a procedurii nu a fost notificat de Italia. Pe baza informațiilor de care dispune în prezent Comisia, acesta nu a fost aplicat în speță. Prin urmare, regimul de scutire fiscală nu intră în domeniul de aplicare a prezentei decizii.

6.1.1 Resursele de stat și imputabilitatea statului

- (112) Curtea de Justiție a confirmat în repetate rânduri faptul că toate mijloacele financiare prin care autoritățile publice pot sprijini efectiv întreprinderile fac obiectul controlului ajutoarelor de stat, indiferent dacă aceste mijloace sunt sau nu active permanente ale sectorului public. Contribuțiile obligatorii care sunt impuse, gestionate și repartizate în conformitate cu legislația sau cu alte norme publice implică prezența resurselor de stat, chiar dacă nu sunt administrate de autoritățile publice ⁽⁵⁸⁾. Simplul fapt că resursele sunt finanțate prin contribuții private nu le împiedică să aibă un caracter public. Factorul relevant nu este originea imediată a resurselor, ci gradul de intervenție a autorității publice în definirea acestor măsuri și a modalităților de finanțare a acestora ⁽⁵⁹⁾.

⁽⁵⁶⁾ A se vedea nota de subsol 31.

⁽⁵⁷⁾ Decizia Comisiei din 27 martie 2012 în cazul SA.26909 (2011/C) – Portugalia – *Banco Português de Negócios (BPN)*, punctele 247 și 248; Decizia Comisiei din 18 februarie 2014 – Polonia – *Schemă de lichidare ordonată a cooperativelor de credit (Credit unions orderly liquidation scheme)*, citată mai sus, punctul 65; Decizia Comisiei din 30 mai 2012 – Spania – *Restructurarea CAM și Banco CAM*, citată anterior, punctul 113; a se vedea, de asemenea, punctele 119 și 120.

⁽⁵⁸⁾ Cauza C-173/73, *Italia/Comisia*, ECLI:EU:C:1974:71, punctul 16; cauzele conexe C-89/90 – C-3/90, *Société Compagnie Commerciale de l'Ouest și alții/Receveur principal des douanes de La Pallice-Port*, ECLI:EU:C:1992:118, punctul 35; cauza C-206/06, *Essent Netwerk Noord și alții*, ECLI:EU:C:2008:413, punctele 58-74; cauza T-384/08, *Elliniki Nafpigokataskavastiki și alții/Comisia*, EU:T:2011:650, punctul 87.

⁽⁵⁹⁾ *Franța/Comisia*, Cauza T-139/09, EU:T:2012:496, punctele 63 și 64.

- (113) De asemenea, astfel cum a subliniat Curtea de Justiție în cauzele *Ladbroke* ⁽⁶⁰⁾, *Stardust Marine* și *Doux Élevage*, resursele care rămân sub control public, fiind, prin urmare, la dispoziția autorităților publice constituie resurse de stat.
- (114) În cauza *Doux Élevage*, activitățile unei organizații interprofesionale au fost finanțate din resurse obținute din taxele obligatorii impuse stat: Curtea de Justiție a hotărât că nu se poate concluziona că activitățile organizației sunt imputabile statului. Curtea a observat că obiectivele urmărite prin utilizarea resurselor au fost stabilite în întregime de organizație, iar caracterul obligatoriu al taxelor în cauza respectivă „nu depindea de urmărirea unor obiective politice concrete, stabilite și definite de autoritățile publice”. Statul s-ar fi limitat să verifice legalitatea și conformitatea cu legea a cotizațiilor instituite de organizațiile interprofesionale, și anume cadrul procedural și nu avea puterea de a influența administrarea fondurilor.
- (115) Prin urmare, conform jurisprudenței instanțelor Uniunii o măsură este imputabilă statului și este finanțată prin intermediul resurselor de stat în cazul în care o serie de indicatori arată că, în temeiul legislației naționale, statul exercită control și influență, pentru a asigura că utilizarea resurselor unui organism privat îndeplinește un obiectiv de politică publică, care i-a fost încredințat organismului respectiv.
- (116) În cauza *Stardust Marine*, Curtea de Justiție a statuat, de asemenea, că imputabilitatea în sarcina statului a unei măsuri de ajutor luate de un organism independent *prima facie* și care nu era organism al statului, putea fi dedusă dintr-un ansamblu de indicatori care rezultă din împrejurările cauzei. Un astfel de indiciu ar fi faptul că organismul în cauză nu ar fi putut lua decizia presupusă a implica ajutor de stat fără a lua în considerare instrucțiunile sau directivele autorităților publice. În anumite situații, alți indicatori ar putea fi relevanți pentru a concluziona că o măsură de ajutor luată de o întreprindere este imputabilă statului.
- (117) În ceea ce privește măsurile cu privire la care Comisia a inițiat procedura oficială de investigare în speță, trebuie amintit că, prin Directiva 94/19/CE, legiuitorul Uniunii a introdus sistemele de garantare a depozitelor cu obiectivul de politică de a menține și a spori „stabilitatea sistemului bancar” ⁽⁶¹⁾ și le-a mandatat să asigure protejarea deponenților ⁽⁶²⁾. Directiva 94/19/CE impune statelor membre să introducă unul sau mai multe sisteme de garantare a depozitelor, care trebuie să ramburseze deponenții în cazul în care o instituție de credit se află în dificultate majoră. Directiva 94/19/CE nu prevede nimic cu privire la posibilitatea utilizării altor forme de intervenție, prin urmare, statele membre își păstrează marja de apreciere în ceea ce privește decizia de a permite sistemelor de garantare a depozitelor să depășească simpla funcție de rambursare și să utilizeze resursele financiare disponibile în alte moduri.
- (118) Situația rămâne neschimbată în temeiul Directivei 2014/49/UE, care este însă mai explicită în ceea ce privește natura acestor măsuri alternative. Acestea trebuie să vizeze prevenirea falimentului instituției de credit, pentru a evita nu numai „costurile pe care le implică rambursarea deponenților”, ci și „costurile economice totale generate de falimentul unei instituții de credit” și „alte efecte negative” precum „impactul negativ asupra stabilității financiare și încrederii deponenților” ⁽⁶³⁾.
- (119) În conformitate cu Directiva 2014/49/UE, statele membre pot autoriza utilizarea sistemelor de garantare a depozitelor pentru a menține accesul deponenților la depozitele acoperite, atât în condițiile de asigurare a continuității activității, cât și în contextul procedurilor naționale în materie de insolvență ⁽⁶⁴⁾. Comisia ar dori să sublinieze faptul că, spre deosebire de poziția adoptată de celelalte părți interesate menționate în considerentul 79, măsurile alternative adoptate de sistemele de garantare a depozitelor pot constitui ajutor, indiferent dacă acestea sunt menite să prevină falimentul unei instituții de credit sau dacă sunt luate în legătură cu lichidarea.
- (120) Protecția economiilor și a deponenților ocupă o poziție specifică în legislația națională italiană: în temeiul articolului 47 din Constituția italiană, „Republica ... protejează economiile sub toate formele” ⁽⁶⁵⁾. Banca Italiei

⁽⁶⁰⁾ *Franța/Ladbroke Racing și Comisia*, cauza C-83/98 P, EU:C:2000:248, punctul 50: „chiar dacă sumele implicate [...] nu sunt permanent în posesia Trezoreriei, faptul că rămân în mod constant sub control public și, așadar, la dispoziția autorităților naționale competente este suficient pentru calificarea lor drept resurse de stat”.

⁽⁶¹⁾ A se vedea, *inter alia*, considerentele 1 și 16 din Directiva 94/19/CE.

⁽⁶²⁾ A se vedea articolul 3 și considerentele 1, 2, 3, 11, 12, 15, 16, 20, 21, 24 și 25 din Directiva 94/19/CE.

⁽⁶³⁾ A se vedea, *inter alia*, considerentele 3, 4 și 16 din Directiva 2014/49/UE.

⁽⁶⁴⁾ A se vedea articolul 11 alineatul (3) și articolul 6 din Directiva 2014/49/CE.

⁽⁶⁵⁾ „La Repubblica [...] tutela il risparmio in tutte le sue forme”.

este un organism de drept public și numai din acest motiv, comportamentul său este imputabil statului membru și intră în domeniul de aplicare a articolului 107 din tratat pentru motivul că este independentă din punct de vedere constituțional⁽⁶⁶⁾; aceasta trebuie să garanteze stabilitatea sistemului bancar italian⁽⁶⁷⁾ și să protejeze deponenții⁽⁶⁸⁾.

- (121) Având în vedere cele de mai sus, articolul 96-bis din Legea privind băncile și serviciile de creditare trebuie interpretat ca o definiție specifică a mandatului public de a proteja deponenții, care se aplică sistemelor de garantare a depozitelor recunoscute în Italia. Prin includerea ultimei teze din articolul 96-bis alineatul (1), conform căreia sistemele de garantare a depozitelor „se pot angaja în alte tipuri și forme de intervenție” pe lângă rambursarea deponenților, autoritățile italiene au ales să permită sistemelor de garantare a depozitelor recunoscute să utilizeze resursele colectate de la băncile membre pentru diferite tipuri de acțiuni. Prin urmare, articolul 96-bis din Legea privind băncile și serviciile de creditare constituie temeiul juridic al recunoașterii FITD ca sistem obligatoriu de garantare a depozitelor în Italia și, în același timp, conferă FITD competența de a lua măsuri de sprijin.
- (122) Din această perspectivă, faptul că FITD este organizat ca un consorțiu de drept privat⁽⁶⁹⁾ este irelevant, întrucât simplul fapt că un organism este constituit în temeiul dreptului comun nu poate fi considerat suficient pentru a exclude posibilitatea ca o măsură de ajutor luată de un astfel de organism să fie imputabilă statului, astfel cum a considerat Curtea de Justiție în cauza *Stardust Marine*. Obiectivele FITD – urmărirea intereselor comune ale membrilor săi prin consolidarea siguranței depozitelor și protejarea reputației sistemului bancar – coincid, în mod clar, cu interesul public. Cu toate acestea, acest lucru nu înseamnă neapărat că întreprinderea ar fi putut adopta decizia fără a lua în considerare cerințele autorităților publice. De asemenea, nu este necesar ca influența statului să fie rezultatul unui act juridic cu caracter obligatoriu al unei autorități publice. Autonomia de care se bucură în principiu întreprinderea nu împiedică implicarea practică a statului.
- (123) În orice caz, legislația Uniunii și cea italiană conferă Băncii Italiei autoritatea și mijloacele necesare pentru a asigura că toate acțiunile întreprinse de FITD ca sistem de garantare a depozitelor recunoscut în temeiul Legii privind băncile și serviciile de creditare respectă acest mandat de politică publică și contribuie la protejarea deponenților. Acest lucru este clarificat în teza introductivă din articolul 96-ter alineatul (1) din Legea privind băncile și serviciile de creditare, în care lista tuturor competențelor exercitate de Banca Italiei cu privire la sistemele italiene de garantare a depozitelor este precedată de o declarație conform căreia competențele respective trebuie exercitate „având în vedere protejarea deponenților și stabilitatea sistemului bancar”.
- (124) Având în vedere aceste elemente și prin contrast cu cauza *Doux Elevag*, în care obiectul aprobării *ex-post* de către administrația publică era de natură pur procedurală, Banca Italiei trebuie să aprobe fiecare intervenție a FITD în funcție de specificitatea sa, evaluând dacă aceasta respectă mandatul public conferit FITD în temeiul Legii privind băncile și serviciile de creditare.
- (125) Italia a afirmat că, dacă acest raționament ar fi urmat, supravegherea prudențială a băncilor ar trebui considerată ca fiind o exercitare a controlului public, iar resursele băncilor ar trebui considerate, în consecință, resurse publice (considerentul 53); în mod clar, această afirmație este lipsită de substanță. Comisia se limitează să observe că supravegherea băncilor realizată de Banca Italiei nu servește la verificarea conformității cu mandatul de politică publică încredințat băncilor supravegheate.
- (126) Prioritatea mandatului public și a controalelor publice aferente este recunoscută în statutul FITD⁽⁷⁰⁾, care prevede că toate măsurile de sprijin trebuie să respecte condițiile concomitente conform cărora trebuie să existe perspective rezonabile de redresare și costurile pot fi presupuse a fi inferioare costurilor care ar fi suportate în caz de lichidare (principiul „cea mai puțin costisitoare variantă”). Aceste condiții concomitente înseamnă că o decizie de a lua măsuri de sprijin este permisă numai în cazul în care permite FITD să își îndeplinească mandatul public de protejare a deponenților. Această prioritate este coroborată cu cerința aprobării de către Banca Italiei, în conformitate cu Legea privind serviciile bancare.

⁽⁶⁶⁾ A se vedea *Air France/Comisia*, cauza T-358/94, EU:T:1996:194, punctele 59-62, în care Tribunalul a considerat că respectivul comportament al Caisse des Dépôts et Consignations din Franța era în mod obligatoriu imputabil statului pentru motivul că aceasta era un organism din sectorul public și a adăugat că această concluzie nu poate fi infirmată de argumente potrivit cărora organismul beneficia de autonomie față de celelalte autorități ale statului.

⁽⁶⁷⁾ Conform site-ului internet al Băncii Italiei, „Conform legii, Banca Italiei este responsabilă pentru garantarea stabilității sistemului financiar național” (<https://www.bancaditalia.it/compiti/stabilita-finanziaria/>). (L'ordinamento giuridico affida alla Banca d'Italia la responsabilità per la salvaguardia della stabilità del sistema finanziario nazionale) <https://www.bancaditalia.it/compiti/stabilita-finanziaria/>. Banca Italiei este membră a Comitetului european pentru risc sistemic, a Consiliului pentru Stabilitate Financiară și a Comitetului pentru stabilitate financiară al Eurosistem/Sistemului European al Băncilor Centrale.

⁽⁶⁸⁾ Conform site-ului internet al Băncii Italiei (secțiunea privind „Supravegherea sistemului bancar și financiar”), „Banca Italiei este responsabilă, de asemenea, pentru protejarea clienților băncilor și a intermediarilor financiari, o parte fundamentală a supravegherii bancare și financiare care funcționează în paralel cu alte sarcini de supraveghere” (Alla Banca d'Italia sono affidati rilevanti compiti in materia di tutela dei clienti degli intermediari bancari e finanziari che rappresenta un elemento costitutivo della supervisione bancaria e finanziaria, affiancandosi ed integrandosi con gli altri obiettivi dell'azione di vigilanza).

⁽⁶⁹⁾ Articolul 1 din statutul FITD.

⁽⁷⁰⁾ Articolul 29 alineatul (1).

- (127) De asemenea, Legea privind băncile și serviciile de creditare conferă Băncii Italiei competențe ample în ceea ce privește sistemele de garantare a depozitelor:
1. articolul 96-ter alineatul (1) litera (d) din Legea privind băncile și serviciile de creditare prevede că Banca Italiei trebuie „să autorizeze intervențiile sistemelor de garantare”;
  2. articolul 96-ter alineatul (1) litera (b) din Legea privind băncile și serviciile de creditare prevede că Banca Italiei trebuie „să coordoneze activitatea sistemelor de garantare cu normele care reglementează situațiile de criză în domeniul bancar și cu propriile sale activități de supraveghere” ⁽⁷¹⁾;
  3. articolul 96-ter alineatul (1) litera (a) din Legea privind băncile și serviciile de creditare prevede că Banca Italiei trebuie să „recunoască sistemele de garantare, să aprobe statutul acestora, cu condiția ca aceste sisteme să nu aibă caracteristici care ar putea conduce la o distribuție inegală a riscurilor de insolvabilitate în sistemul bancar” ⁽⁷²⁾;
  4. articolul 96-ter alineatul (1) litera (h) din Legea privind băncile și serviciile de creditare prevede că Banca Italiei „poate stabili norme de punere în aplicare a normelor privind sistemele de garantare a depozitelor prevăzute în secțiunea IV din Legea privind băncile și serviciile de creditare” ⁽⁷³⁾.
- (128) Pe lângă competențele privind FITD conferite astfel Băncii Italiei prin Legea privind băncile și serviciile de creditare, numai băncile aflate în regim de administrare extraordinară pot beneficia de măsurile de sprijin acordate de FITD ⁽⁷⁴⁾. O bancă este plasată în regim de administrare extraordinară la propunerea Băncii Italiei, printr-un ordin emis de Ministerului Economiei și Finanțelor. În acest stadiu, conform statutului FITD, „Fondul intervine... în cazurile de administrare extraordinară a băncilor membre autorizate să desfășoare activități comerciale în Italia” ⁽⁷⁵⁾. Numai administratorul special al băncii poate trimite FITD o cerere de intervenție, iar cererea trebuie aprobată de Adunarea generală a acționarilor băncii. Administratorul special este un funcționar public, care reprezintă interesul public și este numit și supravegheat de Banca Italiei. De asemenea, Banca Italiei are competența de a revoca din funcție sau de a înlocui administratorul special ⁽⁷⁶⁾ și de a da instrucțiuni care impun garanții și limitări specifice privind gestionarea băncii ⁽⁷⁷⁾. Prin urmare, intervențiile FITD sunt inițiate de un funcționar public sub controlul Băncii Italiei.
- (129) În ceea ce privește competența de a autoriza acțiunile sistemelor de garantare a depozitelor, Comisia observă că noțiunea de autorizare impune un act administrativ care precede în mod necesar intrarea în vigoare a măsurii care trebuie autorizată. În caz contrar, exercitarea de către Banca Italiei a competențelor în ceea ce privește măsurile FITD de asigurare a stabilității sistemului financiar și de protejare a deponenților ar fi ineficace. În practică, autorizarea trebuie acordată într-o etapă în care FITD poate încă să reconsidere și să modifice măsura propusă, în cazul în care Banca Italiei se opune acesteia. Nu se poate lua în considerare autorizarea după adoptarea deciziei de intervenție de către FITD [astfel cum au sugerat Italia, FITD, banca Tercas și BPB ⁽⁷⁸⁾]. Faptul că Banca Italiei participă în calitate de observator la toate reuniunile Consiliului de administrație și ale Comitetului executiv ale FITD ⁽⁷⁹⁾ este un element relevant în această privință [contrar afirmațiilor Italiei, FITD, băncii Tercas și BPB ⁽⁸⁰⁾], întrucât se poate presupune că aceasta permite Băncii Italiei să își exprime orice preocupări în legătură cu intervenția planificată într-un stadiu incipient.

⁽⁷¹⁾ „Banca Italiei, având în vedere protejarea depunătorilor și stabilitatea sistemului bancar [...] coordonează activitatea sistemelor de garantare cu normele care reglementează situațiile de criză în domeniul bancar și cu propriile sale activități de supraveghere” (La Banca d'Italia, avendo riguardo alla tutela dei risparmiatori e alla stabilità del Sistema bancario [...] coordina l'attività dei sistemi di garanzia con la disciplina delle crisi bancarie e con l'attività di vigilanza).

⁽⁷²⁾ „Banca Italiei, având în vedere protejarea depunătorilor și stabilitatea sistemului bancar [...] trebuie să recunoască sistemele de garantare, să aprobe statutul acestora, cu condiția ca aceste sisteme să nu aibă caracteristici care ar putea conduce la o distribuție inegală a riscurilor de insolvabilitate în sistemul bancar” (La Banca d'Italia, avendo riguardo alla tutela dei risparmiatori e alla stabilità del Sistema bancario [...] riconosce i sistemi di garanzia, approvandone gli statuti, a condizione che i sistemi stessi non presentino caratteristiche tali da comportare una ripartizione squilibrata dei rischi di insolvenza sul sistema bancario).

⁽⁷³⁾ „Banca Italiei, având în vedere protejarea deponenților și stabilitatea sistemului bancar [...] poate stabili norme de punere în aplicare a normelor prevăzute în prezenta secțiune” (La Banca d'Italia, avendo riguardo alla tutela dei risparmiatori e alla stabilità del Sistema bancario [...] emana disposizioni attuative delle norme contenute nella presente sezione).

⁽⁷⁴⁾ Articolul 29 alineatul (1) din statutul FITD.

⁽⁷⁵⁾ Articolul 4 din statutul FITD.

⁽⁷⁶⁾ Legea privind serviciile bancare, articolul 71 alineatul (3).

⁽⁷⁷⁾ Legea privind serviciile bancare, articolul 72 alineatul (4): „Banca Italiei, prin intermediul instrucțiunilor date administratorilor speciali și membrilor Comitetului de supraveghere, poate impune garanții și limitări specifice privind gestionarea băncii. Administratorii speciali și membrii Comitetului de supraveghere sunt responsabili personal de nerespectarea instrucțiunilor date de Banca Italiei” (La Banca d'Italia, con istruzioni impartite ai commissari e ai membri del comitato di sorveglianza, può stabilire speciali cautele e limitazioni nella gestione della banca. I componenti gli organi straordinari sono personalmente responsabili dell'inosservanza delle prescrizioni della Banca d'Italia).

⁽⁷⁸⁾ A se vedea considerentele 47, 56 și 69.

⁽⁷⁹⁾ Articolul 13 alineatul (6) și articolul 16 alineatul (1) litera (d) din statutul FITD.

⁽⁸⁰⁾ A se vedea considerentele 46, 58 și 71.

- (130) În concluzie, autoritățile publice au competența de a iniția acțiuni la cererea acestora și, în temeiul competenței lor de a autoriza fondul acțiunii, influențează acțiunea înainte ca aceasta să fie decisă efectiv. De asemenea, influența acestora este integrată din punct de vedere procedural prin prezența acestora la toate reuniunile decizionale, în cadrul cărora își pot exprima preocupările. Cu toate acestea și chiar dacă, în principiu, autorizarea Băncii Italiei trebuie considerată ca fiind mai degrabă o autorizare *ex ante* decât *ex post* ⁽⁸¹⁾, Comisia atrage atenția asupra faptului că inclusiv un control *ex post* poate fi considerat ca făcând parte din ansamblul de indicatori ai imputabilității menționat în cauza *Stardust Marine*.
- (131) În fapt, competențele de care dispun autorităților publice au fost exercitate în legătură cu adoptarea măsurilor de sprijin în cauză:
1. documentele prezentate Comisiei de autoritățile italiene arată că Banca Italiei a autorizat măsuri specifice în favoarea băncii Tercas, luând în considerare interesele deponenților și ale clienților în sensul articolului 96-ter alineatul (1) litera (d) din Legea privind băncile și serviciile de creditare ⁽⁸²⁾. Prin urmare, Banca Italiei a autorizat măsurile specifice ale FITD luând în considerare dispozițiile specifice din dreptul public național;
  2. negocierile dintre BPB și administratorul special al băncii Tercas s-au desfășurat „în coordonare cu Banca Italiei” ⁽⁸³⁾;
  3. Banca Italiei „a invitat” FIDT „să încerce să ajungă la un acord echilibrat cu BPB”, pentru a acoperi capitalul propriu negativ, luând în considerare posibilul impact negativ al lichidării băncii Tercas și al filialei sale Caripe ⁽⁸⁴⁾.
- (132) Comisia concluzionează că, spre deosebire de situația din cauza *Doux Élevage*, în care Curtea a constatat că scopurile și obiectivele intervenției au fost stabilite în întregime de organizație, în speță, scopurile și obiectivele intervenției nu sunt, cu siguranță, stabilite în întregime de FITD. Acestea sunt stabilite în detaliu în mandatul public acordat în temeiul Legii privind băncile și serviciile de creditare, fiind controlate, pe fond, de autoritățile publice. Într-adevăr, FITD poate să nu intervină, dar acest fapt nu afectează concluzia Comisiei privind acțiunile întreprinse efectiv de FITD.
- (133) Pe lângă controlul public semnificativ demonstrat mai sus, Comisia trebuie să sublinieze caracterul obligatoriu al contribuțiilor la resursele utilizate în intervențiile FITD.
- (134) Astfel cum este descris în secțiunea 2.3, apartenența la FITD este obligatorie pentru băncile italiene ⁽⁸⁵⁾. În această privință, trimiterea la Fondo di Garanzia dei depositanti del credito cooperativo (a se vedea considerentul 70),

⁽⁸¹⁾ A se vedea, de exemplu, observația doamnei Irene Mecatti privind articolul 96-*quater* din Legea privind serviciile bancare, din M. Porzio, V. Santoro, F. Belli, G. Losappio și M. Rispoli Farina, *Testo unico bancario, Commentario*, Giuffrè Editore, 2010: „orice intervenție a unui sistem de garantare a depozitelor trebuie autorizată în prealabil de către Banca Italiei [articolul 96-ter alineatul (1) litera (d)]” (ogni intervento dei spd deve essere *preventivamente* autorizzato della BI (articolul 96-ter, co. 1, lett. d)); sublinierea aparține autorului.

⁽⁸²⁾ A se vedea scrisorile Băncii Italiei din 4 noiembrie 2013 și 7 iulie 2014, prin care FITD era autorizat să acorde măsurile de sprijin în cauză (anexele 8 și 9 la răspunsul Italiei din 14 noiembrie 2014 la solicitarea de informații din partea Comisiei din 10 octombrie 2014).

⁽⁸³⁾ Raport anexat la procesul-verbal al reuniunii Consiliului de administrație al FITD din 30 mai 2014, p. 1 (anexa 3.9 la răspunsul Italiei din 14 noiembrie 2014 la solicitarea de informații a Comisiei din 10 octombrie 2014): „Evoluția acestor factori a condus la negocieri detaliate cu BPB și cu administratorul special, în coordonare cu Banca Italiei, cu scopul de a identifica mecanismele intervenției fondului care maximizează eficacitatea măsurilor de sprijin ca parte a unui plan mai amplu pentru restabilirea viabilității pe termen lung a băncii Tercas, pe baza recapitalizării de către BPB” (L'evolversi di tali fattori ha portato ad un articolato negoziato con la BPB e con il Commissario straordinario, in coordinamento con la Banca d'Italia, per l'individuazione di modalità attuative dell'intervento del Fondo volte a massimizzare l'efficacia dell'azione di sostegno nel quadro del più ampio piano di risanamento della Tercas, imperniato su un'operazione di ricapitalizzazione da parte della BPB).

⁽⁸⁴⁾ Raport anexat la procesul-verbal al reuniunii Comitetului executiv al FITD din 30 mai 2014, p. 4 (anexa 3.9 la răspunsul Italiei din 14 noiembrie 2014 la solicitarea de informații a Comisiei din 10 octombrie 2014): „Banca Italiei ... a invitat Fondul să încerce să ajungă la un acord echilibrat cu BPB pentru a acoperi capitalul propriu negativ” (La Banca d'Italia ... ha invitato il Fondo a ricercare un'intesa equilibrata con BPB per la copertura del deficit patrimoniale).

⁽⁸⁵⁾ Cu toate că, din punct de vedere juridic, este posibilă retragerea din FITD, băncile au obligația legală de a fi membre ale unui sistem de garantare a depozitelor. De asemenea, astfel cum se menționează în considerentul 33, calitatea de membru al FITD este obligatorie pentru băncile necooperatiste italiene, din următoarele motive: (1) având în vedere că nu există niciun alt sistem de garantare a depozitelor disponibil băncilor comerciale în Italia, apartenența la FITD este obligatorie *de facto*; (2) statutul FITD prevede că toate băncile necooperatiste italiene trebuie să fie membre.

menită să confirme presupusul caracter voluntar al apartenenței la FITD, este eronată, întrucât conform Legii privind băncile și serviciile de creditare ⁽⁸⁶⁾, băncile cooperatiste mutuale italiene au obligația de a institui un sistem de garantare a depozitelor în cadrul rețelei proprii: prin urmare, băncile cooperatiste mutuale nu pot fi membre ale FITD, în schimb, băncile necooperatiste nu pot fi membre ale Fondo di Garanzia dei depositanti del credito cooperativo și trebuie să fie membre ale FITD. Prin urmare, dispoziția din statutul FITD ⁽⁸⁷⁾ care le permite băncilor membre să renunțe la statutul de membru, care a fost evidențiată de părțile interesate în observațiile lor (a se vedea considerentul 70), este o simplă posibilitate teoretică, care nu poate fi pusă în practică, întrucât băncile respective nu pot deveni membre ale unui alt sistem de garantare a depozitelor recunoscut.

- (135) De asemenea, decizia de a lua măsurile de sprijin este adoptată de organele de conducere ale FITD. Indiferent de interesele lor individuale, băncile membre nici nu au drept de veto asupra unei astfel de decizii, nici nu pot renunța la măsuri ⁽⁸⁸⁾, având obligația de a contribui la finanțarea acțiunii decise. Faptul că aceste resurse nu sunt înregistrate în bilanțul FITD ci în conturi separate este o simplă formalitate, întrucât resursele sunt gestionate direct de FITD.
- (136) Acest lucru a determinat Comisia să concluzioneze că intervenția este imputabilă FITD și nu membrilor săi și că resursele utilizate pentru a lua măsurile aparțin FITD, nu băncilor membre.
- (137) Prin urmare, având în vedere că atât apartenența la FITD, cât și contribuțiile pentru sprijinirea măsurilor decise de FITD sunt obligatorii, Comisia concluzionează că, pentru a funcționa ca bancă non-mutuală în Italia, conform legislației italiene, băncile au obligația de a contribui la costurile măsurilor de sprijin acordate de FITD. În mod clar, resursele utilizate pentru finanțarea unor astfel de măsuri de sprijin sunt impuse, gestionate și repartizate în conformitate cu legislația și cu alte norme publice și au, prin urmare, caracter public.
- (138) Prin urmare, Comisia concluzionează că, în speță, atât în principiu, cât și în practică, autoritățile italiene verifică în mod constant dacă utilizarea resurselor din FITD este în concordanță cu obiectivele politicii publice și influențează utilizarea acestor resurse de către FITD.
- (139) În special, având în vedere faptul că autoritățile publice au competența oficială atât de a solicita intervenția, cât și de a aproba conținutul acțiunilor întreprinse în ceea ce privește respectarea mandatului public (considerentul 126), Comisia concluzionează că rolul Băncii Italiei nu poate fi considerat ca fiind limitat la o etapă pur informativă sau la un simplu control formal al validității și legalității ⁽⁸⁹⁾.
- (140) În special, Curtea de Justiție a subliniat în cauza *Doux Élevage* că, în speța respectivă, caracterul obligatoriu al taxelor „nu depindea de urmărirea unor obiective politice concrete, stabilite și definite de autoritățile publice”. În schimb, acțiunile FITD depind, într-adevăr, de obiectivele de politică publică care sunt concrete, stabilite și definite de autoritățile publice, fiind controlate de acestea, în special de obiectivele de politică publică de protejare a deponenților.
- (141) Măsurile în cauză sunt sub supravegherea Băncii Italiei, prin urmare, acestea sunt supravegheate, printre altele, având în vedere obiectivele Băncii Italiei, inclusiv menținerea stabilității sistemului financiar. În această privință, trebuie reamintite următoarele aspecte:
1. importanța rolului Băncii Italiei în asigurarea stabilității sistemului bancar italian și protejarea deponenților;
  2. competențele extinse exercitate de Banca Italiei pentru a asigura faptul că FITD ia în considerare aceste cerințe.
- (142) Factorii menționați în considerentele 127-131 de mai sus (legislația care prevede controlul strict al organizației și coordonarea eficace realizată de Banca Italiei, pentru a asigura faptul că FITD contribuie la atingerea principalelor obiective de politică publică) arată că, în temeiul legislației italiene, FITD se bucură de un statut juridic excepțional în comparație cu consorțiile private obișnuite și că obiectivul său, astfel cum prevede mandatul său public, depășește în mod clar, de exemplu, mandatul Comité interprofessionnel de la dinde française (CIDEF ⁽⁹⁰⁾), care a fost evaluat în hotărârea *Doux Elevage*. Un astfel de statut excepțional este un indicator valabil al imputabilității conform testului *Stardust Marine*.

⁽⁸⁶⁾ Articolul 96 din Legea privind serviciile bancare.

⁽⁸⁷⁾ Articolul 8 din statutul FITD.

⁽⁸⁸⁾ Deciziile de intervenție sunt adoptate de Consiliul de administrație sau de Comitetul executiv, cu majoritatea indicată în considerentul 36.

⁽⁸⁹⁾ A se vedea punctul 38 din hotărârea în cauza *Doux Élevage*.

⁽⁹⁰⁾ Comité interprofessionnel de la dinde française.

- (143) Având în vedere factorii menționați mai sus, conținutul, amploarea și obiectului măsurilor arată cât de puțin probabil este ca autoritățile publice să nu contribuie la adoptarea acestora. Nu numai că măsurile conferă un avantaj concurențial unei întreprinderi, ci chiar împiedică falimentul acesteia, datorită sprijinului public furnizat prin intermediul măsurilor 1, 2 și 3 descrise în considerentul 38, pentru a proteja deponenții și stabilitatea sistemului bancar italian.
- (144) Prin urmare, Comisia consideră că există suficiente elemente de probă pentru a demonstra că măsura este imputabilă statului și că este finanțată prin intermediul resurselor publice.
- (145) Chiar dacă unii dintre factorii cărora Comisia le-a acordat importanță, luați în considerare separat, nu sunt suficienți în sine pentru a justifica concluzia că măsurile erau imputabile statului, este clar din considerentele 118-144 că, luate în considerare în ansamblu, elementele de probă examinate demonstrează că măsurile evaluate de Comisie indică imputabilitatea statului în ceea ce privește acțiunea FITD.
- (146) În ceea ce privește observațiile prezentate de Italia și de părțile interesate în legătură cu decizia Comisiei privind ajutorul acordat Banco di Sicilia și Sicilcassa, trebuie reamintit, în primul rând, că existența unui ajutor de stat este un concept obiectiv și nu poate fi determinată pe baza unei presupuse practici adoptate de Comisie în deciziile sale, chiar dacă o astfel de practică ar fi demonstrată. De asemenea, Comisia subliniază că, la momentul aprobării măsurilor de sprijin pentru banca Tercas, spre deosebire de anul 1999, Comisia deja elaborase și publicase în detaliu condițiile în care sprijinul din partea unui sistem de garantare a depozitelor constituie ajutor de stat.
- (147) De asemenea, la momentul deciziei în cazul *Sicilcassa*, Comisia nu își adaptase propria evaluare a imputabilității pe baza constatărilor instanțelor Uniunii în cauza *Stardust Marine* și în hotărârile ulterioare.
- (148) Contrar argumentelor prezentate de Italia și de părțile interesate, practica adoptată de Comisie în deciziile sale cu privire la intervenția prin sistemele de garantare a depozitelor ⁽⁹¹⁾ indică, în mod clar, că acțiunea întreprinsă de FITD are caracter de ajutor de stat. Având în vedere cele de mai sus, decizia în cazul *Sicilcassa* nu prevede niciun temei pentru invocarea așteptărilor legitime din partea Italiei și a părților interesate.

6.1.2. *Avantaj selectiv care denaturează concurența și afectează schimburile comerciale dintre statele membre.*

- (149) Măsurile de sprijin luate de FITD au conferit un avantaj selectiv băncii Tercas, iar FITD nu a acționat în calitate de operator economic privat în economia de piață. Măsurile 1, 2 și 3, pentru care nu există nicio așteptare sau posibilitate de generare a unui profit, nu sunt măsuri pe care le-ar lua un operator economic privat în economia de piață. Acestea arată că FITD nu a acționat ca un operator economic privat în economia de piață, ci ca un organism care îndeplinește un mandat public ⁽⁹²⁾. Toate cele trei măsuri sunt granturi de sprijin fără taxe, remunerare sau profit asociat, al căror efect combinat a fost că banca Tercas nu a ieșit de pe piață, astfel cum ar fi trebuit să facă probabil în absența acestui sprijin, și care, prin urmare, conferă un avantaj selectiv băncii Tercas.
- (150) Chiar dacă s-ar accepta faptul că măsurile ar trebui să fie evaluate în raport cu comportamentul unui operator economic privat în economia de piață aflat într-o situație comparabilă, în orice caz, statului membru în cauză i-ar reveni obligația de a furniza Comisiei elemente obiective și verificabile care indică faptul că decizia este întemeiată pe o evaluare economică prealabilă comparabilă cu cea pe care un operator privat rațional aflat într-o situație similară ar fi efectuat-o pentru a determina rentabilitatea viitoare a măsurii. În speță, nu au fost furnizate Comisiei dovezi care să demonstreze că FITD a solicitat un plan de afaceri sau un calcul al rentabilității capitalului investit, care sunt cerințe fundamentale pentru orice decizie de investiție din partea unui operator privat.

⁽⁹¹⁾ A se vedea decizia în cazul SA.33001 (2011/N) – Danemarca – partea B – Modificarea schemei daneze de lichidare a instituțiilor de credit, considerentele 43 și 49; decizia în cazul SA.34255 (2012/N) – Spania – Restructurarea CAM și Banco CAM, considerentele 76-87; decizia în cazul SA.37425 (2013/N) – Polonia – Schemă de lichidare ordonată a cooperativelor de credit (Credit unions orderly liquidation scheme), considerentele 44-53; decizia în cazul NN 36/2008 – Danemarca – Roskilde Bank A/S, considerentele 28-31; decizia în cazul NN 61/2009 – Spania – Salvarea și restructurarea Caja Castilla la Mancha, considerentele 97106.

⁽⁹²⁾ A se vedea *Comisia/EDF*, cauza C-124/10 P, EU:C:2012:318, punctele 80 și 81.

- (151) Italia și părțile interesate susțin că măsurile respective respectau, în fapt, principiul operatorului economic privat în economia de piață ⁽⁹³⁾, în special întrucât acțiunea a permis FITD să limiteze costurile la care altfel ar fi fost expusă, și anume costurile suportate de FITD în ceea ce privește rambursarea deponenților în faza de lichidare administrativă forțată a băncii Tercas.
- (152) De asemenea, părțile interesate susțin că acțiunile FITD se încadrează în sfera autonomiei private a băncilor membre.
- (153) Comisia consideră că măsurile sunt, în mod clar, imputabile FITD, care este controlată de autoritățile publice (a se vedea evaluarea din considerentele 134-136), și nu băncilor membre. Orice comparație cu acțiunile întreprinse de FITD înainte ca băncile membre să aibă obligația legală de a face parte din acesta este irelevantă, având în vedere faptul că băncile membre nu dispun în prezent de posibilitatea de a nu participa la anumite măsuri, astfel cum se explică în considerentele 134 și 135. Astfel cum s-a descris în considerentul 36, situația este agravată de mecanismul prin care FITD decide măsurile, care favorizează băncile mari ⁽⁹⁴⁾, astfel încât deciziile de intervenție pot fi adoptate împotriva voinței majorității băncilor membre.
- (154) Prin urmare, aceste costuri decurg din obligațiile impuse FITD ca sistem de garantare a depozitelor, care acționează în temeiul unui mandat public de a proteja deponenții. Niciun operator economic privat în economia de piață nu ar trebui să respecte obligațiile care decurg dintr-un mandat public, precum obligația de rambursare a deponenților în caz de lichidare a băncii Tercas. Conform jurisprudenței constante, obligațiile asumate în temeiul unui mandat public nu pot fi luate în considerare în aplicarea principiului operatorului economic privat în economia de piață ⁽⁹⁵⁾.
- (155) Prin urmare, neluând în considerare obligațiile asumate de FITD în temeiul mandatului public, Comisia concluzionează că niciuna dintre cele trei măsuri nu ar fi fost adoptată de un operator economic privat în economia de piață. Absența unui plan de afaceri și a oricărei perspective privind rentabilitatea investiției este fundamentală pentru această evaluare și nu poate decât să confirme concluzia.
- (156) În cele din urmă, BPB și banca Tercas susțin că acțiunile întreprinse de FITD nu pot fi considerate concomitente cu contribuția BPB în calitate de operator privat. Comisia subliniază că investițiile concomitente de acest tip trebuie efectuate în condiții de deplină egalitate pentru co-investitorii publici și privați. În mod evident, această condiție nu este îndeplinită în speță. BPB a obținut dreptul de proprietate deplină asupra băncii Tercas, în timp ce FITD nu a beneficiat de rentabilitatea investiției sale.
- (157) Din motivele expuse în considerentele 149-156, măsurile luate de FITD în favoarea băncii Tercas au oferit un avantaj băncii Tercas, și anume o contribuție nerambursabilă pentru a acoperi capitalul propriu negativ al acesteia, o garanție neremunerată pentru unele expuneri de credite față de [...] și o contribuție nerambursabilă condiționată, dacă aceasta este necesară pentru a proteja banca Tercas de o parte din obligațiile fiscale care îi reveneau în temeiul normelor privind impozitul pe venit aplicabile la momentul respectiv. Luate în considerare în ansamblu, aceste măsuri au împiedicat ieșirea de pe piață a băncii Tercas. Banca Tercas nu ar fi beneficiat de măsurile respective în condiții normale de piață.
- (158) Comisia consideră că măsurile în cauză sunt selective, întrucât vizează numai banca Tercas. Aceste măsuri de sprijin sunt disponibile numai pentru băncile aflate în regim de administrare extraordinară și numai în funcție de fiecare caz în parte. În consecință, Comisia consideră că măsurile evaluate în cadrul prezentei decizii au vizat Banca Tercas în mod specific și exclusiv, pentru a împiedica ieșirea sa de pe piață, prin urmare, acestea au fost selective.
- (159) În cele din urmă, avantajele conferite băncii Tercas prin acțiunea FITD denaturează concurența prin prevenirea falimentului și a ieșirii de pe piață a băncii Tercas. Banca Tercas se află în concurență cu bănci străine, prin urmare, sunt afectate schimburile comerciale dintre statele membre.
- (160) În ceea ce privește măsura 1, suma de 265 de milioane EUR a luat forma juridică a unei contribuții nerambursabile pentru a acoperi capitalul propriu negativ al băncii Tercas fără nicio remunerație. Comisia consideră că elementul de ajutor este suma totală de 265 de milioane EUR.

⁽⁹³⁾ A se vedea considerentele 80-97.

⁽⁹⁴⁾ Împreună, cele patru bănci mari, care au asigurată reprezentarea în Consiliul de administrație și două voturi fiecare – au nevoie numai de încă cinci reprezentanți pentru a deține majoritatea (13 voturi).

⁽⁹⁵⁾ A se vedea *Land Burgenland și alții/Comisia*, cauzele conexe C-214/12 P, C-215/12 P și C-223/12 P, EU:C:2013:682, punctul 52.

- (161) În ceea ce privește măsura 2, garanția de 35 de milioane EUR a fost acordată pentru o perioadă de până la trei ani pentru a acoperi riscul de credit asociat anumitor expuneri ale băncii Tercas față de [...]. În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind garanțiile ⁽⁹⁶⁾, elementul de ajutor trebuie calculat ca echivalent subvenție brută al diferenței dintre prima pe care beneficiarul ar fi trebuit să o plătească unui operator al pieței pentru a obține o astfel de garanție și prima care a fost plătită efectiv pentru aceeași garanție, pentru perioada în care a fost în vigoare.
- (162) Comisia nu dispune de informații privind taxa pe care un operator al pieței ar fi putut să o perceapă pentru a asigura expunerea la riscul de credit pentru [...] sau privind calitatea creditului [...]. Cu toate acestea, având în vedere faptul că expunerea era performantă la momentul respectiv și că împrumutul a fost în cele din urmă rambursat la timp, și luând în considerare volumele mult mai semnificative ale ajutorului acordate prin măsurile 1 și 3, Comisia consideră că este suficient să se stabilească o limită inferioară pentru o estimare a valorii ajutorului în cauză.
- (163) Această limită inferioară poate fi stabilită luând ca referință media marjelor swap-urilor pe riscul de credit („CDS”) ⁽⁹⁷⁾ pe trei ani la momentul acordării ajutorului pentru cele mai mari societăți nefinanciare italiene cu swap-uri pe riscul de credit tranzacționate în mod activ. Această medie se ridică la 53 de puncte de bază ⁽⁹⁸⁾. Având în vedere că garanția a acoperit expuneri în valoare de 35 de milioane EUR și a fost în vigoare numai nouă luni, valoarea de răscumpărare a primei de garanție este de 0,14 milioane EUR. Acordurile nu prevedeau nicio primă pentru FITD care poate fi dedusă din această sumă, prin urmare, Comisia consideră că valoarea ajutorului este de 0,14 milioane EUR.
- (164) În ceea ce privește măsura 3, Comisia observă faptul că, în conformitate cu legislația italiană, scutirea fiscală este condiționată de notificarea și aprobarea de către Comisia Europeană. La momentul acordării ajutorului sau ulterior, Comisia nu adoptase o decizie cu privire la măsura 3, prin urmare, garanția trebuie considerată exigibilă. Scutirea fiscală nu a fost notificată Comisiei, ceea ce înseamnă că nu poate fi aplicată. Prin urmare, Comisia nu poate considera că măsura este o garanție ci, mai degrabă, o altă contribuție nerambursabilă fără remunerare. Comisia consideră că elementul de ajutor este suma totală de 30 de milioane EUR.

6.1.3 Concluzii privind existența ajutorului de stat

- (165) Din motivele prezentate în considerentele 149-164 de mai sus, Comisia concluzionează că măsura 1 (o contribuție nerambursabilă în valoare de 265 de milioane EUR), măsura 2 (o garanție în valoare de 35 de milioane EUR pentru unele expuneri de credite față de [...] cu un element de ajutor în valoare de 0,14 milioane EUR) și măsura 3 (o nouă contribuție nerambursabilă în valoare de 30 de milioane EUR), în valoare totală de 295,14 milioane EUR, sub formă de ajutoare de stat acordate de FITD, au conferit un avantaj selectiv băncii Tercas, care denaturează concurența și afectează schimburile comerciale dintre statele membre. Acest avantaj selectiv este acordat prin intermediul resurselor de stat, prin acțiunea întreprinsă de FITD, care este imputabilă statului pentru motivele expuse în considerentele 112-148. Ajutorul a fost acordat la 7 iulie 2014.

6.2. Beneficiarul ajutorului

- (166) Comisia reamintește evaluarea sa conform căreia toate cele trei măsuri în cauză conferă un avantaj băncii Tercas. Prin urmare, Comisia consideră că măsurile au favorizat activitățile economice ale băncii Tercas, împiedicând ieșirea de pe piață a acesteia și permițând continuarea acestor activități economice în cadrul întreprinderii achizitoare, BPB.
- (167) Pentru a determina dacă vânzarea activităților băncii implică un ajutor de stat pentru achizitor, în conformitate cu punctele 79, 80 și 81 din Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar și cu punctul 20 din Comunicarea privind restructurarea ⁽⁹⁹⁾, Comisia trebuie să evalueze dacă sunt îndeplinite anumite cerințe. Aceasta trebuie să examineze în special dacă: (i) procesul de vânzare a fost deschis, necondiționat și nediscriminatoriu; (ii) vânzarea a avut loc în condițiile pieței; și (iii) instituția de credit sau guvernul au crescut la maximum prețul de vânzare al activelor și al pasivelor în cauză.

⁽⁹⁶⁾ Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de stat sub formă de garanții (JO C 155, 20.6.2008, p. 10).

⁽⁹⁷⁾ Un swap pe riscul de credit (CDS) este un anumit tip de swap conceput pentru a transfera expunerea la riscul de credit a produselor financiare între două sau mai multe părți. Cumpărătorul CDS trebuie să achite vânzătorului o serie de plăți, cumpărătorul primind în schimb o plată compensatorie, în caz de neîndeplinire a obligațiilor de plată de către debitorul subiacent.

⁽⁹⁸⁾ Marjele medii pentru CDS pe trei ani ale ENI, Telecom Italia, Enel și, respectiv, Atlantia sunt calculate la 1 iulie 2014.

⁽⁹⁹⁾ Comunicarea Comisiei privind restabilirea viabilității și evaluarea măsurilor de restructurare din sectorul financiar, în contextul crizei actuale, în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat („Comunicarea privind restructurarea”).

- (168) Astfel cum se arată în decizia de inițiere a procedurii de investigație, Comisia nu dispune de informații care să îi permită să concluzioneze că: (i) procesul de vânzare nu a fost deschis, necondiționat și nediscriminatoriu; (ii) vânzarea nu a avut loc în condițiile pieței; sau (iii) că autoritățile italiene nu au maximizat prețul de vânzare pentru banca Tercas.
- (169) Comisia concluzionează că unicul beneficiar al ajutorului este banca Tercas și că nu a existat niciun fel de ajutor pentru banca achizitoare, BPB.

7. LEGALITATEA AJUTORULUI

- (170) Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că măsurile identificate implică ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat și au fost acordate cu încălcarea obligațiilor de notificare și a clauzei de standstill prevăzute la articolul 108 alineatul (3) din tratat. Prin urmare, Comisia concluzionează că măsurile acordate în favoarea băncii Tercas constituie ajutor de stat ilegal.

8. COMPATIBILITATEA AJUTORULUI

8.1. Temeiul juridic al evaluării compatibilității

- (171) Italia nu a susținut că măsurile sunt compatibile cu piața internă. Niciuna dintre dispozițiile articolului 107 alineatul (2) din tratat nu este aplicabilă. În același mod, în mod clar, articolul 107 alineatul (3) literele (a) și (d) nu se aplică, în timp ce cerințele prevăzute la articolul 107 alineatul (3) litera (c) sunt mai restrictive decât cele pe care Comisia le aplică în prezent instituțiilor financiare aflate în dificultate conform articolului 107 alineatul (3) litera (b). Prin urmare, Comisia va examina compatibilitatea intervenției FITD exclusiv pe baza celei din urmă dispoziții.
- (172) Articolul 107 alineatul (3) litera (b) din tratat autorizează Comisia să declare un ajutor ca fiind compatibil cu piața internă dacă acesta este destinat „să remedieze perturbări grave ale economiei unui stat membru”. Comisia a recunoscut faptul că actuala criză financiară mondială poate crea o perturbare gravă a economiei unui stat membru și că măsurile de sprijin în favoarea băncilor ar putea fi considerate drept o posibilitate de remediere a acestei perturbări. Acest punct de vedere a fost prezentat și dezvoltat succesiv în cadrul celor șapte comunicări privind criza financiară ⁽¹⁰⁰⁾ și a fost confirmat în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, în care Comisia prezintă motivele pentru care consideră că cerințele pentru aplicarea articolului 107 alineatul (3) litera (b) sunt îndeplinite în continuare.
- (173) Pentru ca o măsură de ajutor să fie compatibilă în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (b) din tratat, aceasta trebuie să respecte principiile generale de compatibilitate prevăzute la articolul 107 alineatul (3), abordate din perspectiva obiectivelor generale ale tratatului. Prin urmare, în deciziile anterioare ⁽¹⁰¹⁾, Comisia a considerat că orice măsură sau schemă de ajutor trebuie să îndeplinească trei teste: (i) testul privind caracterul adecvat; (ii) testul de necesitate; și (iii) testul de proporționalitate.
- (174) Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar se aplică în cazul ajutoarelor de stat acordate începând cu 1 august 2013. Intervenția de sprijin din partea FITD a fost autorizată de Banca Italiei la 7 iulie 2014.
- (175) Pentru a stabili dacă măsurile sunt compatibile cu dispozițiile relevante din comunicările privind criza, Comisia va evalua ajutorul acordat în cadrul celor trei măsuri după cum urmează:
1. *Măsura 1*: Contribuția nerambursabilă în valoare de 265 de milioane EUR va fi tratată ca o operațiune de recapitalizare pentru examinarea în temeiul Comunicării din 2013 privind sectorul bancar și al Comunicării privind restructurarea, în pofida faptului că aceasta este diferită de o măsură de recapitalizare standard prin faptul că nu au fost achiziționate drepturi de către autoritatea care acordă ajutorul și nu s-a plătit o remunerație.

⁽¹⁰⁰⁾ Comunicare privind recapitalizarea instituțiilor financiare în contextul actualei crize financiare: limitarea ajutorului la minimumul necesar și garanții împotriva denaturărilor nejustificate ale concurenței („Comunicarea privind recapitalizarea”) (JO C 10, 15.1.2009, p. 2); Comunicarea Comisiei privind aplicarea, începând cu 1 ianuarie 2012, a normelor privind ajutoarele de stat în cazul măsurilor de sprijin în favoarea băncilor, în contextul crizei financiare („Comunicarea din 2011 privind prelungirea”) (JO C 356, 6.12.2011, p. 7) și Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar.

⁽¹⁰¹⁾ A se vedea Decizia Comisiei din 6 septembrie 2013 privind ajutorul de stat SA.37314 – Ajutor de salvare în favoarea Probanka (JO C 314, 29.10.2013, p. 1) și Decizia Comisiei din 6 septembrie 2013 privind ajutorul de stat SA.37315 – Ajutor de salvare în favoarea Factor Banka (JO C 314, 29.10.2013, p. 2).

2. *Măsura 2*: Garanția în valoare de 35 de milioane EUR menită să acopere riscul de credit asociat anumitor expuneri ale băncii Tercas față de [...], care conține un element de ajutor în valoare de 0,14 milioane EUR, poate fi evaluată în temeiul Comunicării privind activele depreciate ⁽¹⁰²⁾, precum în temeiul Comunicării din 2013 privind sectorul bancar și al Comunicării privind restructurarea ca ajutor pentru restructurarea băncii Tercas.
3. *Măsura 3*: Întrucât Comisia nu adoptase nicio decizie, garanția de 30 de milioane EUR va fi evaluată ca sprijin suplimentar prin intermediul unei contribuții rambursabile. Prin urmare, aceasta trebuie tratată ca o recapitalizare, pentru a fi examinată în același mod ca măsura 1.

(176) În primul rând, Comisia va evalua compatibilitatea măsurii 2 cu piața internă în temeiul Comunicării privind activele depreciate și, ulterior, va efectua o evaluare combinată a tuturor celor trei măsuri în temeiul Comunicării din 2013 privind sectorul bancar și al Comunicării privind restructurarea.

8.2. Compatibilitatea măsurii 2 în temeiul Comunicării privind activele depreciate

(177) Măsura 2 trebuie evaluată în temeiul criteriilor de compatibilitate prevăzute în Comunicarea privind activele depreciate, întrucât datorită acesteia „banca beneficiară nu mai trebuie să înregistreze o pierdere sau o rezervă pentru o posibilă pierdere aferentă activelor sale depreciate (sau le compensează pentru înregistrarea acestora)”. Aceste criterii cuprind: (i) eligibilitatea activelor; (ii) transparența și publicarea informațiilor referitoare la activele depreciate; (iii) gestionarea activelor; (iv) abordarea corectă și consecventă a evaluării; și (v) caracterul adecvat al remunerării și al repartizării sarcinilor.

8.2.1. Eligibilitatea activelor

(178) În ceea ce privește eligibilitatea activelor, în secțiunea 5.4 din Comunicarea privind activele depreciate se precizează că salvarea activelor necesită o identificare clară a activelor depreciate și că sunt valabile anumite limite în legătură cu eligibilitatea.

(179) Deși în Comunicarea privind activele depreciate sunt menționate ca active eligibile acele active care au declanșat criza financiară, comunicarea citată permite, de asemenea, „extinderea eligibilității la categorii de active bine definite aferente amenințării sistemice, în urma unei justificări corespunzătoare, fără restricții cantitative”. Punctul 35 din Comunicarea privind activele depreciate prevede că „activele care nu pot fi considerate depreciate în prezent nu ar trebui să facă obiectul unui program de salvare”.

(180) În speță, un raport al FITD din iulie 2014 menționează că expunerile menționate în cadrul măsurii 2 se referă la credite performante, dar problematice. În conformitate cu criteriile prevăzute în secțiunea 5.4 din Comunicarea privind activele depreciate, creditele performante nu sunt eligibile. Pe această bază, Comisia concluzionează că măsura 2 nu respectă criteriile de eligibilitate a activelor prevăzute în Comunicarea privind activele depreciate.

8.2.2. Transparența și divulgarea, gestionarea și evaluarea

(181) În conformitate cu secțiunea 5.1 din Comunicarea privind activele depreciate, Comisia solicită transparență totală și divulgarea completă *ex ante* a informațiilor privind deprecierea activelor care fac obiectul măsurilor de salvare. Cu toate acestea, Comisia nu a primit nicio informație cu privire la expunerile în cauză sau cu privire la întreprinderea subiacentă.

(182) De asemenea, nici statul membru în cauză, nici altă parte interesată nu au furnizat nicio evaluare a activelor depreciate, astfel cum prevede secțiunea 5.5 din Comunicarea privind activele depreciate și nici nu există informații care să permită Comisiei să concluzioneze că, astfel cum prevede secțiunea 5.6 din comunicare, activele au fost separate în mod corespunzător din punct de vedere organizațional sau funcțional.

⁽¹⁰²⁾ Comunicare a Comisiei privind tratarea activelor depreciate în sectorul bancar comunitar (JO C 72, 26.3.2009, p. 1).

- (183) Comisia concluzionează că nu sunt îndeplinite criteriile privind transparența și divulgarea și că nu există dovezi pe baza cărora Comisia ar putea concluziona îndeplinirea criteriilor referitoare la gestionare și evaluare.

8.2.3 Repartizarea sarcinilor și remunerarea

- (184) În ceea ce privește remunerarea, secțiunea 5.2 din Comunicarea privind activele depreciate reiterează principiul general conform căruia băncile trebuie să suporte în cea mai mare măsură posibilă pierderile asociate activelor depreciate și să prevadă o remunerare corectă, astfel încât să se asigure faptul că responsabilitatea acționarilor și repartizarea sarcinilor între aceștia sunt echivalente.
- (185) Astfel cum se descrie în considerentele 195-212, nu au fost adoptate măsuri adecvate privind repartizarea sarcinilor. De asemenea, Comisia observă că, în ceea ce privește garanția referitoare la expunerea la [...] nu a fost prevăzută nicio remunerare.
- (186) Pe baza celor de mai sus, Comisia concluzionează că măsura 2 nu îndeplinește niciuna dintre cerințele cumulative prezentate în Comunicarea privind activele depreciate. Prin urmare, măsura 2 nu poate fi considerată compatibilă cu piața internă.

8.3. Compatibilitatea măsurilor 1, 2 și 3 în temeiul Comunicării din 2013 privind sectorul bancar și al Comunicării privind restructurarea

- (187) În ceea ce privește măsurile 1 și 3, din punct de vedere juridic, măsurile iau forma unui grant nerambursabil, și anume o contribuție în numerar fără nicio contraprestație (sub formă de drepturi de proprietate sau de remunerare). Criteriile de compatibilitate stabilite în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar nu prevăd astfel de granturi.
- (188) Singura formă de ajutor similară unui grant prevăzută în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar este ajutorul de recapitalizare. Cu toate acestea, recapitalizarea necesită îndeplinirea unor criterii de compatibilitate: trebuie să existe: (i) un plan de majorare a capitalului, care prezintă toate posibilitățile de care dispune banca în cauză pentru a atrage capital din surse private; (ii) un plan de restructurare care să conducă la restabilirea viabilității instituției financiare; (iii) o contribuție suficientă din partea beneficiarului însuși, cu o contribuție cât mai mare a deținătorilor de capital și a titlurilor de creanță subordonate (repartizarea sarcinilor); și (iv) măsuri suficiente pentru a limita denaturarea concurenței. Deși este posibil ca un plan de majorare a capitalului să fi fost pus în aplicare de administratorul special al băncii Tercas (a se vedea considerentul 15), Comisia nu a primit dovezi că cerințele de compatibilitate descrise aici au fost îndeplinite.
- (189) În esență, contribuțiile nerambursabile din cadrul măsurilor 1 și 3 au fost furnizate pentru a aduce capitalul propriu negativ al băncii Tercas la zero înainte ca afacerea să fie preluată de BPB. În trecut, Comisia a constatat că operațiuni similare erau compatibile cu piața internă, însă numai ca ajutor pentru facilitarea rezoluției sau sprijinirea lichidării ordonate a unei bănci ⁽¹⁰³⁾. Întrucât Italia a susținut că măsurile de sprijin în favoarea băncii Tercas nu aplicau rezoluția bancară sau sisteme de lichidare, Comisia nu poate urma același raționament în cazul băncii Tercas. Prin urmare, aceasta trebuie să evalueze măsura ca ajutor de recapitalizare.
- (190) Măsura 2 a fost menită să protejeze banca Tercas față de posibilele pierderi ca urmare a expunerii sale la [...]. Prin urmare, aceasta este similară ajutorului de recapitalizare pentru restructurarea băncii Tercas. Independent de conformitatea sa cu dispozițiile Comunicării privind activele depreciate, în cazul în care măsura 2 urmează să fie declarată compatibilă, aceasta ar trebui, de asemenea, să fie conformă cu dispozițiile Comunicării din 2013 privind sectorul bancar și ale Comunicării privind restructurarea. De asemenea, nu ar fi posibil să se evalueze măsurile 1 și 3 în conformitate cu comunicările respective fără a se avea în vedere măsura 2.

⁽¹⁰³⁾ Decizia în cazul SA.39250 (2014/N) – Portugalia – Rezoluția Banco Espírito Santo, S.A.; Decizia în cazul SA.41503 (2015/N) – Grecia – Rezoluția Panellinia Bank printr-un ordin de transfer către banca Piraeus (JO C 325, 2.10.2015, p. 1); Decizia C(2015) 4599 a Comisiei din 2 iulie 2015 în cazul SA.41924 (2015/N) – Italia – Rezoluție (prin lichidare) a Banca Romagna Cooperativa (JO C 369, 6.11.2015, p. 1).

8.3.1. Restabilirea viabilității pe termen lung

- (191) Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar prevede atât un plan de majorare a capitalului pentru a asigura că toate sursele de capital privat posibile au fost exploatate înainte de a solicita ajutor de stat, cât și un plan de restructurare care să demonstreze restabilirea viabilității pe termen lung. O bancă este viabilă pe termen lung atunci când este în măsură să concureze pe piață pentru obținerea de capital, pe baza meritelor proprii, în conformitate cu cerințele de reglementare relevante. Pentru a realiza acest lucru, banca trebuie să fie în măsură să își acopere toate costurile și să obțină un nivel corespunzător de ROE, luând în considerare profilul de risc al băncii. În conformitate cu punctul 17 din Comunicarea privind restructurarea, restabilirea viabilității poate fi realizată, de asemenea, prin vânzarea băncii.
- (192) Părțile interesate susțin că administratorul special a luat măsuri pentru a remedia deficiențele sistemului de organizare și control intern al băncii Tercas. De asemenea, BPB susține că elementele structurale ale planului de redresare au fost elaborate în cadrul planului de afaceri al BPB pentru perioada 2015-2019.
- (193) Comisia observă că nu a primit un plan de restructurare sau de redresare care să indice o restabilire a viabilității pe termen lung, deși a trimis Italiei o cerere oficială pentru un astfel de plan.
- (194) Comisia recunoaște că poate examina un plan de restructurare prezentat după punerea în aplicare a unei măsuri de recapitalizare. Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar prevede o astfel de posibilitate, în special în cazul în care ajutorul a fost notificat și pus în aplicare ca ajutor de salvare în condiții stricte. Cu toate acestea, întrucât nicio măsură de salvare nu a fost notificată și având în vedere informațiile disponibile, în special absența unui plan de restructurare, Comisia nu poate considera că cerința privind viabilitatea pe termen lung demonstrată printr-un plan de restructurare detaliat este îndeplinită.

8.3.2 Sprijin limitat la minimum și repartizarea sarcinilor

- (195) Comunicarea privind restructurarea, completată prin Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, prevede necesitatea unei contribuții adecvate din partea beneficiarului pentru a limita ajutorul la minimum și pentru a preveni denaturarea concurenței și hazardul moral. În acest sens, comunicarea prevede că: (i) atât costurile de restructurare, cât și valoarea ajutorului trebuie să fie limitate; și că (ii) ar trebui să existe o repartizare a sarcinilor în rândul acționarilor existenți și a creditorilor subordonați.
- (196) Conform punctului 29 din Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, Comisia poate să autorizeze măsuri de ajutor numai după ce statul membru în cauză demonstrează că au fost exploatate la maximum toate măsurile pentru ca ajutoarele să fie limitate la minimumul necesar. În acest scop, statele membre sunt invitate să prezinte un plan de majorare a capitalului, înainte de prezentarea unui plan de restructurare sau ca parte integrantă a acestuia.
- (197) Conform punctului 44 din comunicare, „datoria subordonată trebuie să facă obiectul unei conversii sau al unei reduceri a valorii contabile, în principiu înainte de acordarea ajutorului de stat. Ajutorul de stat nu trebuie acordat înainte de contribuția deplină a capitalurilor proprii, a capitalului hibrid și a datoriei subordonate la acoperirea oricărei pierderi”.
- (198) Conform punctului 47 din comunicare, trebuie prevenite ieșirile de fonduri cât mai devreme posibil, pentru a limita valoarea ajutorului la minimumul necesar.
- (199) Conform punctului 52 din comunicare, Comisia va autoriza ajutorul de salvare sub formă de măsuri de recapitalizare (și va permite prezentarea unui plan de restructurare după punerea în aplicare a măsurii), doar în cazul în care ajutorul de salvare nu împiedică respectarea cerințelor privind repartizarea sarcinilor instituite în prezenta comunicare.
- (200) Comisia observă că o reducere completă a valorii contabile a capitalurilor proprii ale acționarilor a fost efectuată la banca Tercas.
- (201) Cu toate acestea, conform cerințelor prevăzute în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, datoria subordonată pe bază consolidată a băncii Tercas a (inclusiv a filialei sale Caripe) în valoare de 189 de milioane

EUR (la 31 martie 2014), ar fi trebuit convertită sau redusă, în conformitate cu cerințele prevăzute în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, pentru a reduce deficitul de capital și a reduce la minimum valoarea ajutorului. Nicio conversie sau reducere nu a avut loc și, conform informațiilor furnizate de banca Tercas, datoria subordonată emisă de societatea holding în valoare de 36 de milioane EUR a expirat și a fost rambursată în decembrie 2014. Comisia nu dispune de informații privind expirarea sau rambursarea datoriei subordonate emise de Caripe.

- (202) Comisia consideră că, în principiu, ieșirea de fonduri legată de expirarea acestei datorii subordonate și plățile efectuate ulterior încalcă condițiile în care ajutorul de recapitalizare poate fi considerat compatibil în temeiul Comunicării privind sectorul bancar din 2013.
- (203) Părțile interesate susțin că opțiunea recapitalizării interne a datoriei subordonate nu a fost posibilă din punct de vedere juridic în temeiul legislației italiene în vigoare și că datoria poate fi redusă numai în caz de lichidare administrativă forțată. Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar prezintă factorii pe care Comisia îi va lua în considerare pentru a stabili dacă o măsură de ajutor de stat este compatibilă cu piața internă, printre care figurează cerința recapitalizării interne. Repartizarea sarcinilor este posibilă în cazul unei lichidări, astfel cum rezultă din contextul deciziei adoptate în cazul Băncii Romagna⁽¹⁰⁴⁾, în care ajutorul acordat de Italia a fost aprobat, fiind îndeplinite cerințele de repartizare a sarcinilor în ceea ce privește datoria subordonată.
- (204) Părțile interesate fac referire la punctul 42 din Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, dar Comisia observă că punctul 42 face referire la deținătorii de creanțe cu rang prioritar și nu la deținătorii de datorii subordonate.
- (205) De asemenea, părțile interesate fac referire la punctul 45 din comunicare, care permite o excepție de la principiul conversiei sau reducerii datoriilor creditorilor subordonați, în cazul în care punerea în aplicare a acestor măsuri ar pune în pericol stabilitatea financiară sau ar conduce la rezultate disproporționate.
- (206) Comisia observă că, în conformitate cu Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, repartizarea sarcinilor în rândul deținătorilor de datorii subordonate a fost aplicată pentru o mare parte a sistemului bancar din Slovenia⁽¹⁰⁵⁾ și pentru a treia cea mai mare bancă din Portugalia⁽¹⁰⁶⁾. De asemenea, aceasta a fost aplicată pentru o mare parte a sistemului bancar din Spania înainte de adoptarea Comunicării din 2013 privind sectorul bancar, fără a pune în pericol stabilitatea financiară sau fără a conduce la rezultate disproporționate. Având în vedere dimensiunea redusă a băncii Tercas, Comisia nu poate accepta că există un astfel de risc în speță. Singurele cazuri în care Comisia a acceptat o deviere de la repartizarea normală sarcinilor pe motiv de rezultate disproporționate nu sunt relevante în speță⁽¹⁰⁷⁾.
- (207) Comisia concluzionează că deținătorii titlurilor de creanță subordonate nu au contribuit în cea mai mare măsură posibilă și că acțiunea FITD nu este conformă cu un aspect fundamental al Comunicării din 2013 privind sectorul bancar.
- (208) În observațiile pe care le-a prezentat, FITD susține că operațiunea de restructurare a implicat recapitalizarea deplină a băncii Tercas, realizată prin intervenția BPB, ceea ce a contribuit la majorarea capitalului prin atragerea de capital de pe piață. Dimpotrivă, punctul 34 din Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar prevede că, după prezentarea planului de majorare a capitalului, statul membru trebuie să stabilească deficitul de capital rezidual care trebuie acoperit prin ajutor de stat. Cu toate acestea, astfel cum au recunoscut atât BPB, cât și banca Tercas în observațiile prezentate, recapitalizarea de către BPB a fost condiționată, în primul rând, de acoperirea capitalului propriu negativ de către FITD.

⁽¹⁰⁴⁾ A se vedea nota de subsol 103.

⁽¹⁰⁵⁾ Decizia din 18 decembrie 2013 în cazul SA.35709 (2013/N) – Slovenia – Restructurarea Nova Kreditna Banka Maribor dd (NKBM) (JO C 120, 23.4.2014, p. 1); Decizia 2014/535/UE a Comisiei din 18 decembrie 2013 privind ajutorul de stat SA.33229 (2012/C) — (ex 2011/N) — Restructurarea NLB — Slovenia pe care Slovenia intenționează să îl acorde băncii Nova Ljubljanska banka d.d. (JO L 246, 21.8.2014, p. 28); Decizia în cazul SA.37690 (2013/N) – Slovenia – Ajutor de salvare în favoarea societății Abanka dd (JO C 37, 7.2.2014, p. 1); Decizia în cazul SA.37642 (2013/N) – Slovenia – Lichidare ordonată a Probanka d.d. (JO C 69, 7.3.2014, p. 1); și Decizia în cazul SA.37643 (2013/N) – Slovenia – Lichidare ordonată a Factor Banka (JO C 69, 7.3.2014, p. 1).

⁽¹⁰⁶⁾ Decizia în cazul SA.39250 (2014/N) – Portugalia – Rezoluția Banco Espírito Santo, S.A.

⁽¹⁰⁷⁾ Situația în cazul băncii Tercas nu este comparabilă cu decizia Eurobank, în care Comisia a acceptat faptul că anumite rezultate ar fi disproporționate într-un caz în care statul a subscris pe deplin o măsură de recapitalizare, fără a fi necesar niciun aport de capital din partea sa, întrucât tot capitalul nou a fost subscris din surse private. Decizia 2014/885/UE a Comisiei din 29 aprilie 2014 privind ajutoarele de stat SA.34825 (2012/C), SA.34825 (2014/NN), SA.36006 (2013/NN), SA.34488 (2012/C) (ex 2012/NN), SA.31155 (2013/C) (2013/NN) (ex 2010/N) puse în aplicare de Grecia în favoarea grupului Eurobank, având ca obiect: recapitalizarea și restructurarea Eurobank Ergasias S.A.; ajutorul de restructurare pentru Proton Bank prin înființarea și capitalizarea NEA Proton și recapitalizarea suplimentară a New Proton Bank de către Fondul elen de stabilitate financiară; rezoluția Hellenic Postbank prin crearea unei bănci punte (JO L 357, 12.12.2014, p. 112).

- (209) De asemenea, BPB și banca Tercas susțin că măsurile au fost limitate la minimumul necesar pentru atingerea obiectivului, și anume rentabilitatea pe termen lung a băncii Tercas. Acestea invocă următoarele motive: (1) contribuția FITD îndeplinește criteriul „cea mai puțin costisitoare variantă” prevăzut în statutul FITD; (2) a fost singura opțiune fezabilă, având în vedere deteriorarea băncii Tercas și necesitatea de a găsi un cumpărător; și (3) FITD a contribuit numai parțial la soluționarea problemei capitalului propriu negativ și la restabilirea ratelor minime ale capitalului, și anume aceasta a contribuit cu 265 de milioane EUR, față de 495 de milioane EUR cât era necesar.
- (210) În această privință, astfel cum subliniază Comisia, criteriul „cea mai puțin costisitoare variantă” prevăzut în statutul FITD este irelevant pentru evaluarea compatibilității măsurilor. În ceea ce privește compatibilitatea, singura anchetă pertinentă în cazul de față stabilește dacă ajutorul de stat acordat este suficient pentru restabilirea viabilității pe termen lung a instituției financiare în cauză și dacă este limitat la minimumul necesar, iar denaturările concurenței sunt suficient de limitate. Afirmarea potrivit căreia ajutorul acordat a fost mai mic decât valoarea necesară pentru îndeplinirea cerințelor de capital nu dovedește faptul că ajutorul a fost limitat la minimumul necesar.
- (211) Astfel cum s-a remarcat în considerentul 194, nu reiese în mod clar din informațiile furnizate Comisiei că ajutorul a fost, într-adevăr, suficient pentru restabilirea viabilității. De asemenea, este evident că ajutorul nu a fost limitat la minimumul necesar, întrucât nu a existat nicio recapitalizare internă a datoriilor subordonate.
- (212) Trebuie adăugat că, dacă FITD ar fi acționat în conformitate cu abordarea prevăzută în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, costurile suportate de FITD ar fi putut fi reduse suplimentar prin reducerea integrală a datoriei subordonate în valoare de 169 de milioane EUR (88 de milioane EUR pentru banca Tercas – Cassa di Risparmio della Provincia di Teramo S.p.A. și 81 de milioane EUR pentru banca Caripe), astfel, fiind redusă în mod semnificativ sarcina statului membru. Din punct de vedere juridic, această reducere ar fi posibilă în caz de lichidare ⁽¹⁰⁸⁾.

8.3.3 Măsuri de limitare a denaturării concurenței

- (213) În cele din urmă, secțiunea 4 din Comunicarea privind restructurarea prevede că restructurarea unei instituții financiare trebuie să includă măsuri de limitare a denaturărilor concurenței. Astfel de măsuri ar trebui să fie adaptate pentru a aborda denaturările de pe piețele în care banca beneficiară își desfășoară activitatea în urma procesului de restructurare.
- (214) Punctul 34 din Comunicarea privind restructurarea prevede că unul dintre modurile cele mai adecvate de limitare a denaturării concurenței este remunerarea corespunzătoare a capitalului public, întrucât limitează valoarea ajutorului.
- (215) În toate cele trei măsuri lipsește în totalitate orice element de remunerare a contribuției din partea FITD sau orice primă pentru garanție sau orice achiziție de drepturi (de exemplu, acțiuni ordinare) sau participarea la orice venituri viitoare. De asemenea, lipsește orice mecanism de recuperare de natură să permită recuperarea unei părți a ajutorului de la banca Tercas, după restabilirea viabilității.
- (216) FITD susține că, atunci când se iau măsuri pentru a acoperi capitalul propriu negativ, pentru a permite unei întreprinderi aflate în dificultate care urmează să fie achiziționată de alte părți, este absolut normal să nu existe niciun profit. Comisia observă că măsurile au constituit granturi de sprijin al căror efect imediat a fost faptul că banca Tercas nu a ieșit de pe piață, astfel cum ar fi trebuit să facă în absența acestui sprijin. Prin urmare, acestea trebuie considerate denaturări majore ale concurenței. În consecință, astfel cum se precizează în considerentul 189, Comisia consideră că astfel de măsuri sunt compatibile cu piața internă numai în cazul în care ajutoarele sunt acordate pentru facilitarea rezoluției sau sprijinirea lichidării ordonate a unei bănci.
- (217) TFITD afirmă că, în trecut, Comisia a acceptat un nivel scăzut de remunerare sau chiar lipsa remunerării, de exemplu în cazurile privind Banco de Valencia (BVA) ⁽¹⁰⁹⁾, Banco Português de Negócios (BNP) ⁽¹¹⁰⁾ sau Banco CAM ⁽¹¹¹⁾.

⁽¹⁰⁸⁾ A se vedea nota de subsol 103.

⁽¹⁰⁹⁾ Decizia Comisiei din 28 noiembrie 2012 în cazul SA.34053 (12/N) – Spania – Recapitalizarea și restructurarea Banco de Valencia S.A. (JO C 75, 14.3.2013, p. 1).

⁽¹¹⁰⁾ Decizia 2012/660/UE a Comisiei din 27 martie 2012 privind măsurile SA.26909 (2011/C) puse în aplicare de Portugalia pentru restructurarea Banco Português de Negócios (BPN) (JO L 301, 30.10.2012, p. 1).

⁽¹¹¹⁾ Decizia Comisiei din 29 iunie 2010 în cazul NN 61/09 – Spania – Salvarea și restructurarea Caja Castilla-La Mancha (JO C 289, 26.10.2010, p. 1).

- (218) Comisia subliniază că toate deciziile respective –, în măsura în care ajutoarele autorizate nu au constituit ajutoare destinate facilitării rezoluției sau sprijinirii lichidării ordonate a unei bănci (considerentul 189) – au fost adoptate înainte de intrarea în vigoare a Comunicării din 2013 privind sectorul bancar.
- (219) Cu privire la fond, Comisia observă că, în toate cele trei cauze invocate de părțile interesate, au fost puse în aplicare măsuri de restructurare profundă, în conformitate cu cerințele prevăzute în Comunicarea privind restructurarea. În toate cele trei cazuri, acest lucru a condus la dispariția de pe piață a băncii și a mărcii sale. De asemenea, reducerea dimensiunii activității a fost deosebit de semnificativă în fiecare dintre cazuri (în cazul băncii CAM, o reducere de aproximativ 50 % în ceea ce privește numărul de sucursale și de aproximativ 35 % în ceea ce privește personalul; în cazul BVA, o reducere de aproximativ 90 % în ceea ce privește numărul de sucursale și de aproximativ 50 % în ceea ce privește personalul, iar în cazul băncii BPN, o reducere de 65 % în ceea ce privește bilanțul și închiderea tuturor liniilor de activitate, cu excepția serviciului pentru persoane fizice).
- (220) Comisia arată că, în schimb, în cazul băncii Tercas, sucursalele și personalul vor fi reduse cu aproximativ [...] % fiecare, în timp ce toate liniile de activitate vor continua să funcționeze. Marca Tercas continuă să existe și banca funcționează în continuare în același domeniu de activitate.
- (221) Pe această bază, Comisia concluzionează că, în pofida afirmațiilor FITD, BOB și Tercas, reorganizarea care urmează să fie pusă în aplicare de banca Tercas nu este atât de amplă precum se menționează în exemplele citate și nu justifică absența completă a remunerării pentru măsuri.
- (222) De asemenea, FITD afirmă că impactul operațiunii pe piață este în sine limitat din cauza dimensiunii și a zonei geografice limitate acoperite de activitățile băncii Tercas, care își desfășoară activitatea în principal în regiunea Abruzzo.
- (223) Cu toate acestea, conform statisticilor puse la dispoziție de Banca Italiei, la sfârșitul anului 2014 în regiunea Abruzzo erau active 12 bănci, printre care se numără cel puțin o mare instituție financiară europeană. Având în vedere că banca Tercas își desfășoară activitatea în sectorul financiar, având 163 de sucursale în regiunea Abruzzo în 2011 și că aceasta se află în concurență cu alte instituții financiare europene cu sucursale în aceeași regiune, orice avantaj acordat acesteia poate denatura concurența.
- (224) Având în vedere absența remunerării pentru măsurile FITD și reducerea relativ moderată a activității băncii Tercas, corelate cu faptul că marca Tercas există în continuare, Comisia consideră că nu există garanții suficiente pentru a limita potențialul de denaturare a concurenței.

8.4. Concluzie privind compatibilitatea

- (225) În concluzie, Comisia nu a identificat niciun motiv pentru a considera că cele trei măsuri sunt compatibile cu piața internă.
- (226) În special, documentele prezentate demonstrează că măsurile nu prevăd repartizarea sarcinii prevăzută în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar și nu îndeplinesc cerințele combinate prevăzute în Comunicarea privind restructurarea pentru compatibilitatea ajutorului de restructurare, și anume restabilirea viabilității pe termen lung, limitarea ajutoarelor la minimumul necesar și măsuri de limitare a denaturării concurenței.

9. RECUPERAREA

- (227) În conformitate cu TFUE și cu jurisprudența consacrată a Curții de Justiție, Comisia are competența de a decide dacă statul membru în cauză trebuie să anuleze sau să modifice măsura de ajutor atunci când constată că aceasta este incompatibilă cu piața internă ⁽¹¹²⁾. Conform unei jurisprudențe constante a Curții, obligația impusă unui stat membru de a elimina ajutorul considerat de Comisie ca fiind incompatibil cu piața comună are rolul de a restabili situația existentă anterior ⁽¹¹³⁾.

⁽¹¹²⁾ A se vedea *Comisia/Germania*, cauza 70/72, EU:C:1973:87, punctul 13.

⁽¹¹³⁾ A se vedea *Spania/Comisia*, cauzele conexe C-278/92, C-279/92 și C-280/92, EU:C:1994:325, punctul 75.

- (228) În acest context, Curtea a stabilit că obiectivul este atins odată cu rambursarea de către beneficiar a sumelor acordate sub formă de ajutor ilegal, pierzând astfel avantajul de care beneficiase față de concurenții săi de pe piață, și odată cu restabilirea situației anterioare plății ajutorului ⁽¹¹⁴⁾.
- (229) În conformitate cu jurisprudența, articolul 16 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 2015/1589 al Consiliului ⁽¹¹⁵⁾ prevede: „atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia decide ca statul membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar .... Comisia nu solicită recuperarea ajutorului în cazul în care aceasta ar contraveni unui principiu general de drept comunitar”.
- (230) Nici Italia, nici părțile terțe nu au solicitat în mod oficial ca recuperarea să nu fie dispusă, pe motiv că aceasta ar contraveni unui principiu general de drept comunitar. Cu toate acestea, având în vedere schimburile pe care le-a avut cu Italia și cu părțile terțe, Comisia consideră că ar fi oportun să analizeze dacă, în speță, un ordin de recuperare ar contraveni unui principiu general de drept comunitar.
- (231) Având în vedere trimiterea la acțiunea sistemelor de garantare a depozitelor de la punctul 63 din Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar, precum și practica decizională anterioară a Comisiei ⁽¹¹⁶⁾, în iunie 2014, nicio bancă sau niciun stat membru nu s-ar fi putut aștepta ca măsurile luate de sistemele de garantare să nu fie considerate ajutor de stat. De asemenea, beneficiarul unui ajutor ilegal nu poate avea încredere legitimă în legalitatea acestuia înainte de adoptarea de către Comisie a unei decizii finale în temeiul articolului 108 alineatul (3) din tratat.
- (232) În principiu, Comisia evaluează compatibilitatea unei măsuri de ajutor pe baza criteriilor aplicabile la data adoptării deciziei. Criteriile de compatibilitate stabilite în Comunicarea din 2013 privind sectorul bancar au fost aplicate începând cu 1 august 2013, prin urmare, erau aplicabile cu mai mult de 11 luni înainte de luarea măsurilor. Nu ar putea exista o problemă de securitate juridică pe motive de noutate a Comunicării din 2013 privind sectorul bancar.
- (233) Recuperarea este consecința normală a unei decizii negative în cazul unui ajutor ilegal și, prin urmare, nu poate fi considerată un rezultat disproporționat.
- (234) Jurisprudența instanțelor Uniunii a încadrat strict domeniul de aplicare a cazurilor în care este absolut imposibil ca statul membru să se supună ordinului de recuperare. În special, dificultățile financiare cu care s-ar confrunta beneficiarul ajutorului dacă ajutorul ar fi recuperat nu fac imposibilă recuperarea. Comisia concluzionează că, în speță, nu este posibil să se invoce imposibilitatea absolută de recuperare a ajutorului.
- (235) Prin urmare, având în vedere că măsurile în cauză au fost puse în aplicare cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din tratat și trebuie considerate ajutor ilegal și incompatibil și având în vedere că recuperarea nu ar contraveni unui principiu general de drept comunitar, acestea trebuie să fie recuperate pentru a se reveni la situația care exista pe piață înainte de acordarea ajutorului. Recuperarea ar trebui să acopere intervalul de timp cuprins între data la care beneficiarul a obținut un avantaj, și anume data la care ajutorul a fost pus la dispoziția beneficiarului, și data recuperării efectivă, iar sumele de recuperat ar trebui să fie purtătoare de dobândă până la recuperarea efectivă. În speță, data la care ajutorul a fost pus la dispoziția întreprinderii este data plății contribuției pentru măsura 1 și data acordării garanției pentru măsurile 2 și 3.

10. CONCLUZIE

- (236) Comisia constată că Italia a pus în aplicare ilegal măsura 1, care este o contribuție nerambursabilă în valoare de 265 de milioane EUR, măsura 2, care reprezintă o garanție în valoare de 35 de milioane EUR pentru expunerile de credite față de [...], cu un element de ajutor în valoare de 0,14 milioane EUR și măsura 3, care reprezintă

⁽¹¹⁴⁾ A se vedea Belgia/Comisia, cauza C-75/97, EU:C:1999:311, punctele 64 și 65.

⁽¹¹⁵⁾ Regulamentul (CE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 248, 24.9.2015, p. 9).

⁽¹¹⁶⁾ A se vedea decizia în cazul SA.33001 (2011/N) – Danemarca – partea B – Modificarea schemei daneze de lichidare a instituțiilor de credit, punctele 43 și 49; decizia în cazul SA.34255 (2012/N) – Spania – Restructurarea CAM și Banco CAM, punctele 76-87; și decizia în cazul SA.37425 (2013/N) – Polonia – Schemă de lichidare ordonată a cooperativelor de credit, punctele 44-53.

o nouă contribuție nerambursabilă în valoare de 30 de milioane EUR, însumând în total 295,14 milioane EUR sub formă de ajutoare de stat, acordate la 7 iulie 2014, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. În consecință, ajutorul ilegal și incompatibil trebuie să fie recuperat de la beneficiar, banca Tercas, împreună cu dobânda aferentă,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Ajutorul de stat acordat prin măsura 1, care este o contribuție nerambursabilă în valoare de 265 de milioane EUR, măsura 2, care reprezintă o garanție în valoare de 35 de milioane EUR pentru expunerile la riscul de credite față de [...], cu un element de ajutor în valoare de 0,14 milioane EUR, precum și prin măsura 3, care reprezintă o nouă contribuție nerambursabilă în valoare de 30 de milioane EUR, în total 295,14 milioane EUR, este un ajutor acordat în mod ilegal de Italia băncii Tercas la 7 iulie 2014, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și, prin urmare, este incompatibil cu piața internă.

Articolul 2

- (1) Italia recuperează de la beneficiari ajutorul la care se face referire la articolul 1.
- (2) Sumele de recuperat sunt purtătoare de dobânzi de la data la care au fost puse la dispoziția beneficiarilor până la recuperarea lor efectivă.
- (3) Dobânda se calculează ca dobândă compusă în conformitate cu capitolul V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei ⁽¹¹⁷⁾ și cu Regulamentul (CE) nr. 271/2008 al Comisiei ⁽¹¹⁸⁾ de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004.

Articolul 3

- (1) Recuperarea ajutorului menționat la articolul 1 este imediată și efectivă.
- (2) Italia are obligația de a se asigura că prezenta decizie este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării acesteia.

Articolul 4

- (1) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Italia pune la dispoziția Comisiei următoarele informații:
  - (a) suma totală (principal și dobândă) care urmează a fi recuperată de la beneficiar;
  - (b) descrierea amănunțită a măsurilor luate și avute în vedere pentru punerea în aplicare a prezentei decizii;
  - (c) documentele care dovedesc faptul că beneficiarului i s-a cerut să ramburseze ajutorul;

⁽¹¹⁷⁾ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2015/1589 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

⁽¹¹⁸⁾ Regulamentul (CE) nr. 271/2008 al Comisiei din 30 ianuarie 2008 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 794/2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 82, 25.3.2008, p. 1).

(2) Italia informează Comisia cu privire la evoluția măsurilor naționale luate în vederea punerii în aplicare a prezentei decizii până la recuperarea ajutorului menționat la articolul 1. Italia va prezenta imediat, la cererea Comisiei, informații privind măsurile deja adoptate și planificate pentru a se conforma prezentei decizii. De asemenea, Italia furnizează informații detaliate cu privire la sumele aferente ajutorului și dobânzii care au fost deja recuperate de la beneficiar.

Articolul 5

Prezenta decizie se adresează Republicii Italia.

Adoptată la Bruxelles, 23 decembrie 2015

Pentru Comisie
Margrethe VESTAGER
Membru al Comisiei
